«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز ومدير مسئول
بوزانت كچيان
مطبعه وادارەخانەسى باب عالى جادەسندە ۳۸ نمرولو
دائرۀ مخصوصەدە در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ: Տարեկան 7 ոսկի, վեցամսեայ 3 1/2, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 Ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 241 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 1897 ՕԳՈՍՏՈՍ 14/26 | 28 ՐԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1315. | 14 ԱՂՍՏՈՍ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 241

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԻ ԳՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

Խորհուրդ չենք տար մեր նոր սերնդին՝ վաճառականի գրագիր ըլլալ փափաքելու։ —Երէկ Պոլսոյ կեդրոն վաճառատուններու կեդրոն տեղ մը ժողովրդային ճաշարանի մը մէջ տեսանք հայ աշխատաւոր մը, որ իր արհեստաւորի տարազով նստած կը ճաշէր մսեղէնով, խմորեղէնով, անուշեղէնով, գինիով և պաղ օշարակով, մինչ քիչ մը անդին հայ վաճառատան մը մաքուր հագուած գրագիրը հիթապառելով, ճերմակ պանիրով և հացով կ'յագենար ու կ'շատանար։ Զենք ըսեր թէ ամենքն այսպէս են, բայց յաջող արհեստաւորը մեր մէջ գրեթէ միշտ աւելի բարեկեցիկ է և անտարակոյս աւելի անկախ մարդ մ'է, քան ամէնէն յաջող գրագիրը։

Բայց որովհետեւ մեր կարգ մը պատանիներ և երիտասարդներ ասպարէզի անխորհուրդ ընտրութիւն մ'ըրած են՝ վաճառականի գրագիր ըլլալով, անկա պատճա՞ռ մ'է միթէ որ վաճառականները չարաչար վարուին իրենց գրագիրներուն հետ։ Մեր կարգ մը վաճառականներ այնպէս կ'վարուին իրենց գրագիրներուն հետ որ կարծես կ'ուզեն պատժել զանոնք իրենց ասպարէզի գէշ ընտրութեան համար։ Բերանացի գանգատներ շատ հեղ լսած ենք, և հեռուէն նամակ, զոր մի քիչ չափաւորեցինք, մեզ ծանօթ բազմամեայ հաւատարիմ և աշխատասէր գրագիր մը կ'փափաքի իր «էսնաֆութեան» դատն հրապարակ հանել։

Ճշմարտապէս բարեկիրթ վաճառականի մը անկարելի է նամակագրին գանգատածին չափ անիրաւութեամբ վարուիլ գրագիրներու և առհասարակ պաշտօնեաներու հետ։ Իրաւ է որ Եւրոպիոյ վաճառատուններու մէջ թոշակները շատ փոքր են ի սկզբան, մինչեւ իսկ լաւ անուն հանած վաճառատուններն իրենք ի սկզբան դրամ կ'ընդունին իրր գրագիր ներկայացողէն՝ զայն գործի վարժեցնելու համար։ Եւ քանի որ գրագիրն հաւատարմապէս և ուշիմութեամբ ծառայէ, պարուէ տարի կ'յառաջդիմէ, և ապահով կրնայ ըլլալ հանգիստ ծերանալու։ Բայց որքան ալ փոքր ըլլայ գրագրին տարեթոշակն, ո՛չ մէկ վաճառական մոքէն կ'անցընէ անքաղաքավար գլխնուիլ անոր դէմ։ Իրենց ստորադաս գիրքին պահանջումը չէ որ մեր վաճառականի գրագիրներ կ'գանգատին իրենց տէրերուն կոշտութենէն։ Այս վերջնոց կրթութեան պակասութիւնն է պատճառ այս աննախանձելի վիճակին։ Մեք Հայերս Արեւելքի մէջ սրամիտ և գործունեայ վաճառական ժողովուրդի անուն հանած ենք։ Բայց մեր վաճառական դասուն բարեկրթութեան աստիճանն եւրոպեան տեսակէտով չափելէ դժբախտաբար շատ հեռի ենք տակաւին։ Ո՞րչափ ունինք փարա վաստկող մարդիկ որք քաղաքավարութեան ու կենցաղագիտութեան այբուբենն անգամ չեն գիտեր։ Փարա վաստկող մեքենաներ են, բայց չեն կարծեր որ լոկ մեքենայ ըլլան. զի որովհետեւ փարա ունին, կ'կարծեն մոքի և սրտի ամէն կատարելութիւններով օժտուած ըլլալ։ Նոյն հայեցակէտէն նկատելով ամենայն ինչ՝ նո՛յն իսկ իրենց գրագիրները, կ'խորհին թէ ասոնք որովհետեւ դրամ չունին, ուրեմն խելք ալ չունին, սիրտ ալ չունին, ի մի բան՝ մարդ չեն։

Դրամին գործած բարիքները մեծ են։ Բայց շատ մը չարիքներ ալ անոր կ'պարտինք անշուշտ։ Մեր կարգ մը վաճառականներուն ու սեղանաւորներուն ինքնահաւան, անկարեկիր, ամբարտաւան վարմունքը դրամին պէտք է ընծայենք, երբ ասոր հետ չէ միացեր ընտանեկան կրթութիւն, կամ մոքի ու սրտի զարգացում։ Գրելով այս պակասութիւնք կ'ուզղուի՞ն, չենք կարծեր։ Թերեւս շատ խօսելով, հանրային կարծիք մը գոյանայ, որ նոյն իսկ թերակրթներուն վրայ պարտ դնէ՝ երբեւ վայելչութեան կանոն մը՝ մարդու պէս վարուիլ իրենց մարդերուն հետ։ Իրենց ընթացքն ուղղել փափաքողներուն համար նոյն իսկ մեր ազգին մէջ գեղեցիկ օրինակներ բարեբախտաբար չեն պակսիր բոլորովին. որովհետեւ, մանաւանդ Եւրոպա բնակած, եւրոպեան կենցաղավարութեան քիչ շատ վարժուած վաճառականներու եւ սեղանաւորներու հասրնտիր դասակարգին մէջ ունինք գործի տէրեր որք միւսներուն բարի օրինակ կրնան ըլլալ։ Անոնք քիչուոր են դժբախտաբար, և իրենց բարեկրթութիւն ամենեւին համեմատական չէ իրենց հարստութեան հետ։ Հարստութիւնն ուրիշ բան է մեր մէջ, բարեկրթութիւնը բոլորովին ուրիշ բան։ Ընթերցասիրութիւնն ալ այսպէս է։ Նամակագիր պաշտօնեան որոյ գանգատն հրատարակած ենք ստորեւ, հազիւ օրապահիկ մը ճարելով հանգերձ, ամէն օր լրագրի դրամ կ'վճարէ եղեր, մինչ իր տէր, որ բացարձակ ազգէտ ալ չէ, զի հաշուի տումարներ կը բռնէ ու նամակներ կ'գրէ, ամենեւին փարա մը չի տար եղեր ո՛չ գրքի ո՛չ լրագրի։ Լաւատեսները կը յուսան որ ժամանակին հետ այսպիսի «դէբ»եր ալ պիտի վերնան անհետին։ Հիմակուհիմա հայ ընկերութիւնը չի քաշուիր այդպիսի ողորմելի արարածները մեծարելէ։

ԳԱՆԳԱՏ ՄԸ

Ձեր օգտաշատ Բիւզանդիոնին մէջ կարդալու առիթն ունիմ միշտ բեղմնաւոր մտաց և դատողութեանց արտադրութիւնք։ Արդեօք չէ՞ կարելի որ ի նկատ առնելով պաշտօնէից դասակարգին անտանելի կացութիւնն, յուզղութիւն հրաւիրէք եւ կամ փոքր ի շատէ զգաստացնէք խմբագրականներով հայ վաճառականաց մեծագոյն մասն, որոյծածուկ անխղճութեան եւ անքաղաքավարութեան չափ և սահման որոշել դժուար է ինձ. պաշտօնեայք կ'աշխատին օրն ի բուն եւ կ'հարստացնեն զիրենք՝ սակայն վաճառականք (միշտ տէրոջս վրայ դատելով) կ'ջանան պաշտօնէից բերնէն կորզել անոնց պատառ մը հացը զոր դժուարութեամբ կ'գտնեն։ Ահա՛ ես քսան եւ հինգ ամսուան պաշտօնեայ մը, հաւատարիմ եւ գործունեայ, զոր մ'իմ, լաւ միջիկ կ'ստացուիմ, ըստ որում անցեալ տարի ստետական տագնապը պատրուակ բռնելով գրեթէ 60 % զեղչեցին թոշակս, որոյ ամբողջութիւնն արդէն հազիւ կ'բաւէր ինձ։ Այս կարգադրութիւն վարձք մ'է երկարժամանակեայ ծառայութեանցս՞ Հաւատացէք որ Պոլսոյ մէջ շատ չկան ուրիշ վաճառականներ, որք ա՛յսչափ անիրաւ և անխիղճ ըլլան։ Շատեր անփոփոխ կ'վճարեն ցարդ։ Մեք անօթի օր կ'անցընենք եւ իրենք մեր դիմաց առատօրէն եւ լիախորտիկ կ'ճաշեն։ Տեսէք ի՛նչ զգացմունք կը կրեն, մանաւանդ որ կ'դատապարտեն զիս լրագիր կարդալուս համար, ըստ որում իրենք չեն կարդար, չգիտնալով որ վաճառականութիւնը կապուած է օրուան քաղաքականութեան. ես իրենց համար կ'կարդամ և կ'վճարեմ, բայց առեւտրի ուստի ուշադրութիւնդ կ'խնդրեմ մեր այս վիճակին վրայ։

Մատուցանելով յարգանացս հաւատիքը, եւայլն։ Ա. Բ. Գ.

Ղալաթիա, 10 Օգոստ. 97.

ՀՐԷԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱԿԱՀՐԷԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼՆ ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Դ. (*)

Տարօրինակ երկիր է արդարեւ Գերմանիա այժմ տակաւին, որպէս երեսուն տարի առաջ, երեսուն և վեց վեհապետաց նահապետական աստուածավախ վարչութեան տակ։ Ունին մի կայսր, չորս թագաւոր, տասն եւ ութ մեծ-դուքս և դուքս, երեք ինքնավար քաղաք եւ մի նահանգ (Ալզաս-Լօռէն), որք ընդհանուր կայսրութեան կ'վերաբերին։ Երկիրն օտարին առջեւ ներկայացնող մի արտաքին գործոց նախարար կայ, բայց այնքան ներքին գործոց նախարարներ, որքան կառավարիչ իշխան և իշխանիկութիւն։ Ասոնց ամենքն ալ տարբեր, յաճախ իրարու հակառակ շահեր ունին։ Պարզ է որ արիւնով ու երկաթով հիմնուած այս խոլոտ կայսրութիւնն ոչ այնքան հաստատ հիման վրայ կանգնած է, եւ արդի քաղաքականութեան ուշադիր հետեւողը լայն դաշտ կ'ունենար նկատմանց՝ կէօթէ ու Շիլլէրներու, բայց նաեւ Պիզմարք ու Մոլդքէ, Պլայխրէօտըր ու Էրլանկէրներու հայրենեաց վրայ։ Սակայն, այս պառակտուած երկրին մամուլն ևս ի հարկէ զուրկ պէտք էր ըլլար միութենէ, ինչ որ անմիջապէս կ'տեսնենք օրինակի համար Պերլինի և Միւնխէնի լրագրերը կարդալով. Պերլին եւ Բարիզ միշտ նոյն դատնութեամբ գրչի կռիւ չեն մղեր։ Պերլինի Ա. Մայէր կ'գրէ Լայբցիկի Բ. Մայէրի դէմ և Շդուդկարտի Գ. Մայէր՝ երկուքին ալ դէմ, և այսպէս, առանց հանրութեան հաւանութեան ու փափաքին, կ'ծագի մի վէճ, յաճախ մի խնդիր։ Շահ ունեցողը գրողն ըլլայ թէ գրել տուողն (Հրեայք) նոյն բանն է, —թէեւ այս վերջինք նուազ են ի Ֆրանսա, որպէս Մ. Էտուառ Տրիւմոն գիտել կուտայ շատ իրաւամբ։ Գերմանիոյ մամլոյն մեծագոյն եւ կարեւորագոյն մասն հրեայ է։ Ոչ մի լրագիր կայ սակայն որ իսկապէս ժողովրդական լինի, զոր հաւատքով ու համոզմամբ կարդան ամբոխներն, որ կուսակիցներու բանակ մ'ունենայ իր ետեւ։ Ստուգիւ, լրագիրն ի Գերմանիա, յաճախ ոչ-ճշմարիտ լուրի գիր է միայն. իբր այդ կ'կարդացուի։ Մարդ, օրինակի համար Պերլինէր Թակպլատն առնելով կ'սպասէ, մանաւանդ խմբագրականներուն և մանուոր թղթակցութեանց մէջ, շատ մը սուտ ու սխալ գտնելու, և եթէ հին ընթերցողներէ է, գիտէ ի՛նչ պէտք է պակսեցնել կամ աւելցնել՝ որուած լուրն իր ճշգութեան բերելու համար։ —Եւ Պերլինէր Թակպլատ խիստ տարածուած թերթ մ'է, գէշ ուղղութեամբ։ Արդարեւ Ռէճդիլ, սողացող մը, ինչպէս Պիզմարք կ'ըսէր։ Բայց միւսներն եւս, ինչպէս Բէօրզէնէ, Պէօրզընէօ-րիր ինչպէս Մի-ինէր Ալկէմայնէ Զայթունկ, Լօքալանցայկէր, ինչպէս Նոյէ Տայչէ ամենքն ալ, կառավարական կէս-պաշտօնական (Նոյէ Տայչէ) կամ պաշտօնական հրէական (Դակպլատ), նոյն ուղղութիւնն ունին, համոզում չկայ, այլ — ամէն բանի առթիւ — «քանի՞»։ Այդ գիտէ գերման ժողովուրդը, բայց շատ թող է, հրեայ գրական լուծը միանգամ թօթուելու։ Գործը պատրաստ է, կ'սպասէ գործողին, կարող, անկախ և անդուլ գործիչ մը, ինչպէս է Տքթ. Լուէկըր, որ նոր Երուսաղէմ դարձած, կորուսեալ համարուած Վիեննան փրկեց։ Կան տակաւին քրիստոնեայ լրագիրք, բայց խիստ քիչ բացառութեամբ, չեն համարձակիր Հրէին դէմ ելնել. «Նայեցէք վերջին երեսները, կ'ըսէ հռչակաւոր պատմաբան Հ. Ֆոն Տրայչքէ, և պիտի տեսնէք ինչո՛ւ» Ծանուցումները՝ անոնց գերին է խմբագիրը։ Անդիմադրելի դարձար, Հրէին ծանուցումը կորուսիր, ըսել է կարեւոր եկամուտներէ մին։ Եւ Քրէօյց Զայթունկ, Ֆոսիշէ Զայթունկ — միակ քրիստոնեայ առաջնակարգ թերթերն — հրեայ գրչեներութեամբ կ'գրեն, և տարօրինակ չէ որ նախկին ունեցած համարումնին այժմ բոլորովին կորուսած են։ Բաղ համազում ունեցող և զայս ըսելու կարող միակ թերթն է՝ Շդրայթ-բէլէր Զայդունկ որ կ'պաշտպանէ քրիստոնէից շահերը։ —Բացայայտ է որ Համպուրկէր Նախրիխտէն Պիզմարք իշխանի թերթն, այդ կարգը կրնար դասուիլ։ Ժամանակ մը Պիզմարք հակահրէական էր. 1847 ին իր ճառերու հաւաքածոյին մէջ կատաղի յարձակում մը կայ «ժողովրդեան կողոպտողներուն» վրայ։ Ցետոյ դարձաւ Պլայխրէօտրի բարեկամ։

Գերմանիոյ մամլոյն ընծայած երեւոյթը ախուր է արդարեւ. հազիւ թէ գտնուի լրագիր մը, իրր օրինակ յանձնարարելի, լաւ գրուած, բայց ուղիղ ու պարկեշտ միանգամայն։ Այդպիսի լրագրի մը նկարագրութիւնը կ'ընէր Ժիւլ Սիմոն՝ 17 դեկտ. 92 թուակիր ինձ ուղղեալ նամակաւ մը։ «Պիտի դնէի քաղաքական յօդուած մը, մէկ հատ միայն, այն ալ կարճ։ Ուղղութեան եւ ողջմտութեան մէջ պիտի փնտռէի յաջողութիւնը։ Շատ շատ, եթէ երկու մեծ հարցեր օրուան խնդիր ըլլային, երկրորդ յօդուած մը պիտի գրէի։ Կարեւոր ու քիչ ծանօթ նիւթերու վրայ տեսութիւն և վիճակագրութիւն ընելէ պիտի չվախնայի։ Միայն օգտակար տեղեկութիւններ պիտի տայի. բայց ասոնք պիտի տայի միշտ, ու ճշմարտախօսի և անաչառի համբաւ պիտի հանէի։ Մէկ մեծ մասը պիտի նուիրէի հաճոյալի գրուածքներու, այսինքն հետաքրքրութեան արժանի գրեանց վրայ խօսէի և գեղեցիկ վէպեր և սիրուն նորավէպեր ալ հրատարակէի։ Ողջամիտ լրագիր մը, ճշմարտութենէ զերծ, պայծառ գրուած, և միշտ ճշմարիտն ըսող, ազնիւ ճերմակ ագռաւի նման բան մը կ'ըլլար»։ ՎՌԱՄ

(*). —Տես. և վերջ։

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Տնտեսական վիճակ. —Տեղւոյն արհեստները. — Աղօտքէ պղոյ վարժարանները. — Ամուսնական խնդիր. — Զաքէռլ Բուգ և Աքմող.

ՆԻԳՈՒԻԱ, 5/17 Օգոստ. 97.

Տնտեսական տագնապի բերմամբ առեւտրական հրապարակն երկար ատեն կայուն վիճակ մը ունենալէ յետոյ՝ վերջին մէկ-երկու ամսուան մէջ վերջապէս սկսաւ քիչ շատ շարժիլ։ Արհեստներն սկսան բանիլ և արհեստաւոր դասակարգն, որ ստուար մեծամասնութիւն մը կ'կազմէ այս տեղի Հայերուն մէջ, երկարատեւ անգործութենէ յետոյ՝ հիմա գործ կ'գտնէ որով կարող կ'ըլլայ ճարել իր օրապահիկը։ Թոքատ գերազանցապէս արհեստի քաղաք է ինչպէս անցեալին՝ նոյնպէս և ներկային մէջ։ Վաճառականութիւնն երբե՛ք ընդարձակ ծաւալ մը ստացած չէ եւ չի կրնար ստանալ այս քաղաքին մէջ, ինչու որ իր շրջակայ սահմանները խիստ անձուկ են, որով չունի արտածելի կամ ներածելի նիւթերու մեծաքանակ արտադրութիւն կամ սպառում։ Քաղաքիս գլխաւոր արհեստներն են՝ պղնձագործութիւն, կարմիր ներկարարութիւն (եւ ասոր յարակից կտաւագործութիւն), գօտեգործութիւն (որ վերջին տարիներս ծաւալ գտած է), եւ ղաւմաճէութիւն (խաղմաճէութիւն)։ Այս վերջին արհեստագործութիւնն ամէնէն աւելի մեծ տեղ բռնած է, այնպէս որ կան այստեղ բազմաթիւ եաղմաճիի ընդարձակ գործարաններ, ուր հարիւրաւոր Հայեր կ'աշխատին։ Արհեստաւորներէն զուրս՝ կան նաեւ այստեղ բազմաթիւ հայ խանութպաններ եւ ճանէֆճի-րաճիներ, բայց այս վերջինները շատ կ'գանգատին յորմէ հետէ Իպրանոսեանց վաճառատունն սկսած է փոքրաքանակ վաճառումներու, որուն դէմ իրենք չեն կրնար մրցիլ։ Վերջերս ցորենի հրապարակն ալ սկսած է ոգեւորուիլ և գինը բաւական վրայ ելած են։ Բազմաթիւ գնորդներ կան և գնուած ցորենները կ'ուղարկուին Նիկսարի ճամբով Ինեայի նաւահանգիստը։ Այս ճամբան աւելի կարճ է քան Սամսոնինը, հետեւաբար փոխադրութեան վարձքն ալ աւելի աժան։ Վերջապէս թէ՛ արհեստագործութեան և թէ վաճառականութեան մէջ միանգամայն բաւական շարժում կայ առ այժմ։

* * Քաղաքիս և թեմօրէից մէջ ալ կ'գտնուին բաւական թուով կորստ և անօք աղաք որոնց ցուցակը կարծենք Առաջնորդարանի կողմէ ղրկուած է ի Պատրիարքարան։ Ասոնցմէ Նիկսարէ և Զիլէէ բերուած 15 աղջիկներ յառաջագոյն ղրկուած էին ի Մարսուան, միսիոնարներու անօրէնութեան տակ բացուած հաստատութիւնը։ Վերջերս քաղաքէս ալ 10 մանչեր և աղջիկներ՝ բողոքականներու քարոզչին ձեռքով յղուեցան Սեբաստիոյ Նորահաստատ դպրոցն, որ նոյնպէս միսիոնարներու տնօրէնութեան տակ է։ Քանի մը օր առաջ Նիկսարէ 30 տղաք վերստին ղրկուեցան Մարսուանի հաստատութիւնը։ Ասոնք կ'խորհին մեր տղոց վրայ եւ կ'գործեն անդուլ, մինչդեռ մենք ասոնց համար կ'դանդաղինք ընել ինչ որ կրնանք ընել ազգային շրջանակի մէջ։ Կ'ըսուի թէ տեղւոյս վարչութեան կրօնական ու քաղաքական ժողովները քաղաքիս Ս. Յովակիմ-Աննայի վանքը նմանօրինակ հաստատութեան վերածելու առաջարկ ներկայացուցեր են Պատրիարքարանի, եւ թէ Տ. Պետրոս Սրբազան այս մասին կ'աշխատի ի Կ. Պոլիս եւ յոյս ալ յայտներ է թէ յաջողի։ Այս վանք որ բոլորովին աղքատացած ու երկու տարիէ ի վեր գրեթէ փակուած էր, այս ամառ վերաբացուեցաւ։ Քաղաքէն մէկ ու կէս ժամ միայն հեռու է, և իր բարձր և օդասուն դիրքովը սքանչելի կեցպով յարմար է դպրոցի։ Երանի՛ թէ իրականութիւն գտնէր այս գաղափար։ Ցիչեալ տղոց մասին այս շարժման մէջ ժէզուիթներն անմասն չեն մնար, և հոս իրենց մայրապետանոցին կից չէնք մը գնեցին զոր փլցնելով՝ անոր տեղ նոր չէնք մը կ'կառուցանեն որուն համար կ'ըսուի թէ այս տղոց յատուկ հաստատութիւն մը պիտի ըլլայ։ Ապահովաբար քանի մը ամիսէն պատրաստ և ի վիճակի պիտի ըլլայ տղաք ընդունելու, եւ եթէ մինչեւ այն ատեն մեր Հաստատութիւն բացուած չըլլայ, քաղաքին կարօտեալ տղաքն հոն պիտի դիմեն։ Եթէ Նոր Հաստատութիւններու վարիչ բողոքական միսիոնարներու դիտաւորութիւններուն վրայ ա՛յնքան կասկածներ յայտնուեցան, կարծեմ ա՛լ աւելի իրաւցի պատճառներ կան ժէզուիթներու մասին նոյն զգուշութիւններն ի գործ դնելու։

* * Բիւզանդիոնի Յուլիս 15 թիւին մէջ Դատաստանական խորհրդոյ առջեւ հանուած ամուսնական խնդիր մը պատմուելով՝ Թոքատի Առաջն. Փոխանորդին և Կրօն. Ժողովոյն համար գրուած էր թէ Մումուքեան հանգուցեալ Կարապետի իր օրինաւոր կինը թողլով ուրիշ կնոջ մը հետ ապօրէն և անպսակ կերպով ունեցած կենակցութենէն ծնած տղու մը համար, հաստատեր են թէ հանգուցեալոյն բուն զաւակն ու օրինաւոր ժառանգորդն է։ Իրաւ է որ Առաջն. Փոխանորդն ու Կրօն. Ժողովը՝ իրենց չափէն աւելի միամտութեամբ ու տգիտութեամբ, փաստաբանի մը լարած ծուղակն ինկած և այդ կարգի սխալ մը գործած են, բայց յիշեալ հանգուցեալոյն Կ. Պոլիս ապաստանող օրինաւոր կնոջն՝ իր երկէն բաժանման պարագաներն այնպի՛սի կերպով մը պատմուած էին որ քիչ մնաց գիտցողներն իսկ հաւատային թէ իրօք բոլորովին անմեղ հրեշտակ մը եղած է եւ զոհ մը՝ իր ամուսնոյն վատութեան։

* * Այստեղ հետաքրքրութեամբ կարդացին Յովհաննէս վրդ. Հայրիկեանի չոնոլ թագ դրուելու, եմիփորոն կապուելու կամ աթոռ նստելու առթիւ կեղր. Կրօն. Ժողովոյ առջեւ դարձած խնդիրները։ Շիտակը խօսելով՝ շատ կ'զարմանանք որ այդ կարգի մանր մունր յանցանքներ խնդիր կ'ըլլան։ Հոս շատոնց ներած էին իրեն չաթալ թագ դրուիլ կամ եմիփորոն կապուիլը։ Կրօն. Ժողովն Արմաշ պիտի ղրկէ եղեր որպէս զի հոն Եկեղեցւոյ օրէնքները սորվի։ Եթէ պէտք կար, աւելի աղէկ չէ՞ր ըլլար որ գաւառային պաշտօն տալէ առաջ ղրկած ըլլար։

* * Սեբաստիոյ անգլիական եւ Սամսոնի ռուսական հիւպատոսներն որ ժամանակէ մ'ի վեր հոս էին, վերադարձան իրենց տեղերը։ Ց. Փ.

ՆՈԹՆԵԿԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ ՄՈՒՇԷ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի)

ՄՈՒՇ, 30 Յլս. 97

Հոս ընդհանուր փափաք կ'արտայայտուի ազգատ աղոց դպրոց մը բանալ Մատնավանից մէջ, մերձ Աչմիկ շատ, ինչպէս արդէն փութացած էր գրել Ձեզ։

—Վարդավառի տօնն անցաւ թէ և խաղաղ, բայց առանց ուխտաւորի։ Ոչ հեռաւորներէ և ոչ մօտաւորներէ երբեք ուխտաւոր չկար, և չենք յուսար որ Աստուածածնայ պահոց ալ սովորական ուխտաւորներ գան։ Տիրող աղքատութենէն, ժողովուրդն անկարող է ուխտ ընել և աջահամբոյր նուիրել։

—Շաբաթ մը յառաջ հոս ժամանեց Մեծ. Յովհաննէս էֆ. Ասատեան, որ կոչուած էր տեղւոյս Վէհմ. կառավարչի օգնականի պաշտօնին։ Ցիշեալ էֆ.ն Թոքատի դատարանին նախկին անդամներէն է և եղբայր ծանօթ փաստաբան Ասատեան էֆ.ի։ Մի քանի օր կազդուրուելէ յետոյ արդէն ձեռնարկած է պաշտօնին։

—Քաղաքէս 2 ժամ հեռաւորութեամբ գտնուած Արածանիի մեծ կամուրջին նորոգութեան ձեռնարկուած է հերուընէ ի վեր, սակայն տակաւին աւարտած չըլլալով՝ տեղական կառավարութեան ջանքովը այժմ կ'աշխատուի ի գլուխ հանել կիսատ մնացած մասերը։

—Գարնանս ալ տեղէս մինչեւ յիշեալ կամուրջը խճուղիի շինութեան ձեռնարկուեցաւ և բաւական յառաջ տարուեցաւ. կ'ըսուի թէ աշնան սկիզբի շարունակուին աշխատութիւնք, եւ կ'յուսացուի երկարաձգել զայն մինչեւ կամուրջը։

—Բաց ի սովորական տենդերէ, ուրիշ որ եւ է համաճարակ հիւանդութիւններ չկան այս կողմերը։ Մեզ տեղեկութիւն կուտան թէ քաղաքին մէջ քանի մը տեղեր եւ թէ մօտակայ գիւղեր հաւերու համաճարակ կայ, յորմէ շատերը կ'սատկին։ Գ.

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱՑ ԳԱՆԳԱՏՆԵՐԸ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ԱՌ ՍԷԼԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Բիւզանդիոնի 208 թուով հրատարակուած թղթակցութեամբս հակի մը ճամբու ծախուց մասին նշմարուած տարբերութեան վրայ փափաքած բացատրութիւնս նոյն թերթի 213րդ թիւոյն մէջ հմզորդած էիք։ Այնպէս նկատեր էք որպէս թէ իրր հարթաձեւ վաճառականութեան ամբաստանած ըլլամ ձեր Ընկերութիւնը։ Այս տեսակ անուն մը ես ինձմէ տուած չեմ։ Դառնալով ձեր պատասխանին թէ հակին համար ձեր ամբողջ իրաւունքը 11.75 ղհ. կ'կազմէ, այս մասին կարծեմ չափազանցութեան մղուած էք. երբ բուն իսկ 10.75 ղհ. է գումարս, 1 ղհ. ալ դրոշմաթուղթ և տոմսակագին բարդելով, 11.75 ի կ'բարձրացնէք բուն գումարը։ Ո՞վ չի գիտեր թէ ի վաղուց անտի ո և է ապրանք կշռուած ատեն միշտ վաճառականը կամ փոխադրողը կանխիկ չի վճարեր այդ 1 ղհ. դրոշմի և տոմսակի ծախքն ու յետոյ տոմսակը կ'ստանայ։ Դիտուք թէ ճամբու ծախքն յանձնարարեալ ըլլայ, դարձեալ տոմսակագինը կանխիկ կը վճարուի, այսպէս սովորութիւն եղած է ամէն կայարանաց համար ալ, մինչեւ իսկ եթէ վաճառական մը ո և է բեռնակրի մը ապրանք յանձնէ, —այս ինք մթերանոցը կամ կայարանը տար կուտեալ տուր ու տոմսակը բերող ըսէ բեռնակրին, սա 40 փր. տոմսակագինը չառած անկարելի է որ փոխադրէ բեռը։ Ուրեմն այդ 40 փր. ին համար 10.75 դահեկան տոմսակագնոյն վրայ բարդումը կրկնաբարդում կ'նշանակէ, քանի որ միւս կողմէ հակը ղրկող վաճառականն ու փոխադրող բեռնակիրն ալ տոմսակագին վճարած ըլլալնին կ'ապացուցանեն՝ իրենց առ ի ես ղրկած գրութեամբ, զոր ի հարկին ցոյց տալ պատրաստ եմ։

Իսկ մատնանիշ եղած 3 ղհ. տարբերութեան համար գրած էիք թէ,

«մեզ այս դրամն ապրանքն յանձնողին հրամանաւ բեռնակրաց տուած և իրեն տրուած տոմսակի պարունակած գումարին վրայ աւելցուցած ենք,» , ու քիչ մը վարն ալ ստորագրութիւն առած ըլլալնիդ գրած էիք: Այս առթիւ հակն յանձնող սենեկապետի յուլիս 19 թիւ մէկ նամակէն տեղեկացածիս նայելով, 3 գհ. տարբերութեան մասին ծանօթ հակը ձեզ յանձնուելէն քանի մը օր վերջը խնդիր ծագեր է ձեր և սենեկապետի միջեւ, վասն զի սենեկապետը գրած է թէ՝ «տոմսակին սատանոյն վերջը դիտած չեմ թէ քանի՞ զրշ. գրուած է պարունակուած գինը.» նոյն իսկ ինքը բեռնակրին քաշրդ մը վճարած ու 2 գհ. եւ տանելը մանրամասն գրած է. այդ օրը կ'երեւայ թէ ձեր և սենեկապետի միջեւ համաձայնութիւն գոյացած չըլլալու հետեւանօք պիտք ըլլայ, կարծեմ, որ միւս օրը խնդիրը վերստին կ'յուզէք սենեկապետին, լրագիրն յօդուած տուեր են ըսելով (ինչպէս գրած էր սենեկապետը) եւ իբրաւ խորհ կ'ուզէք չեմ գիտեր ինչ ձեւի տակ:

Ի վերջոյ գրած էիք թէ. «ահա այս 3 գհն է որ ձեր Իզմիրի աճէնթը գանձած է ապրանքն ընդունող վաճառականէն ու արդէօք սուտ խօսած ըլլա՞ք ձեր թղթակիցն ըսելով թէ մեր աճէնթն յԻզմիր այդ մասին չէ կրցած պատասխան մը տալ, քանի որ ապրանքն անդ ժամանելէն 1—2 օր յառաջ կ'ընդունի մեր տնօրէնութենէն, որոյ մէջ կ'նշանակուին ամէն բան մանրամասնօրէն:» Շիտակն ըսելով գեղ արդարութիւն չէ, … է որ դուք այդ տնօրէնութեան … ձեր աճէնթին ղրկած ըլլալէն կ'գուշակէք որ ձեր աճէնթն ալ անպատճառ բացատրած պէտք է ըլլայ թէ ինչէ գոյացած է այդ 3 գհ. աւելորդ տարբերութիւնը. այս մասին ինչպէս 3/14 յուլիս թուականաւ գրած եմ, կ'կրկնեմ ոչ թէ միայն 18 թիւ ծանուցման աւելորդ գումարն ինչէ գոյացած ըլլալը չէ կարողացած բացատրել ձեր Իզմիրի աճէնթն, այլ չուրջ տարի մը և վեր այս տեսակ աւելորդ գումարներու համար ինչպէս սովոր էր պատասխանել, նոյնպէս այդ անգամ ալ պատասխանած էր. «Ես ինչ ընեմ, ինծի ինչ որ գրուած է նոյն գինը գանձել պարտական եմ, հակառակ պարագային քաշէս … ժամ. իրենցմէ ուղղակի հասկցէք. ես չեմ գիտեր թէ ինչ սխալ է, այլ այս միայն գրուած է ու յանձնարարուած է ինծ գանձել», եւայլն. Ինչ պիտի ըսէք, արդէօք … մը … Բէյ-օղլուի … անանուն թղթակիցն … գրած … խնդրոյն սոյն պարագային վրայ: Նաեւ պէտք է գիտնաք թէ ոչ ձեր հակառակորդ … ըլլալը գիտեմ, և ոչ ալ ուրիշէ թելադրուած եմ թղթակցութիւնս գրելու: Իսկ գալով 3 կըտորի … 2 կոզզ գրուած ըլլալուն, … այդ տեսակ քննութիւն մը օրե՞ր պէտք է տեւէ: Քննութիւնը կ'կայանայ միայն ապրանքին կշիռէ մը անցնելուն և նշանակուած կշիռը տոմսակին պարունակած կշռոյն համապատասխանելուն մէջ: Եթէ ճիշդ է կըշիռն, քանի՞ կրնար յանձնուիլ որ առաւելագոյն կէս ժամու խնդիր է և ոչ թէ օրեր կամ շաբաթ պէտք է տեւէ. այսու վաճառականն ալ վնասած չըլլար ապրանքին ուշ յանձնուելէն:

Ապրանաց ուշ հասնելուն պատասխանատուն ալ ոչ թէ միայն ձեր Ընկերութեան Կ/պոլսոյ այդ պաշտօնէութեան մասնակից է, նաեւ Ցելակ … Ընկերը: Նոյնպէս Ընկ.ն … Սելանիկ և Ցելէգրամոթիքայի ընկերութիւնք … վագոն կը վարձեն Ընկերութենէ, միայն պէտք ունին ամբողջ վագոնի մը ապրանք պատրաստելու և քանի այնմ ժամուն … հանելու, պէտք եղած առնեն 100 քիլոյի հաշւով վարձք վճարելու համար: Իսկ եթէ ամբողջ վագոնի մը բեռ պատրաստեն, այն ատեն … կ'ըլլայ փոխադրել յիշեալ Ընկերութեանց համար: Ահա այս պատճառաւ երբեմն օրուան գործառնութիւնք … վագոն մը չամբողջացնելուն, ապրանքներ … կ'մնան … Թեզգիրը … եթէ … ըլլայ, անդին Հայտար-Փաշա ալ Ընկ.ը պատճառաւ մը 1—2 օր ուշ ճամբայ կ'հանէ ապրանքն. ահա այս նպատակներով է որ ձեր … ապրանաց … պատճառ կ'ըլլայ … վաճառականներուն հասնելուն, որոց հետեւանօք կ'… վաճառականները:

Ց. Մ. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ

*** ԾՆ. ԽՄԲ. — Երկու կողմերն ալ լսուած ըլլալով, այս վիճաբանութիւնը փակուած կ'համարինք այլեւս:

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. — Դեսպանք առջի աւուրն գումարեցան ի Պէօյիւք-տէրէ: Կէս օրէն յետոյ արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա Վերին Վառափոր երթալով, այցելութիւն տուաւ դեսպաններուն: Դեսպանախորհուրդն այսօր կ'գումարի ի Թոփհանէ:

ԼՈՆՏՈՆԷ օգս. 24 թուով կ'հեռագրեն թէ Լ. Սալզպըրի կ'յորդորէ զԹուրքաստան ընդունիլ քոնգրոլն այն հասութից վրայ որք պիտի յատկացուին երաշխաւորելու Հելլէն փոխառութիւնը:

ԱԹԷՆՔԻ լրագիրք կ'ըսեն թէ Սոֆիա իշխանուհւոյն ի Գերմանիա ուղեւորելու լուրը կանխահաս է: Կայսուհին գրեթէ նոյնը ըսաւ, այս ուղեւորութիւն պիտի չկատարուի:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՏՈՒԳԱՆՔ. — Աթէնքէ կ'հեռագրեն օգս. 23 թուով. —Ստոյգ աղբիւրէ առնուած տեղեկութեանց նայելով, պատերազմական տուգանաց առաջին մասնավճարին հատուցման վերաբերեալ փոխառութիւնը մեծամեծ դժուարութեանց կ'հանդիպի: Ազգ. պանքայէն զատ, ուրիշ ո եւ է պանքա չէ որոշած մասնակցիլ այս փոխառութեան շրջաբերութեան հանելուն, որովհետեւ այս պանքաներու վարչական խորհրդոց տնօրէնք չեն համաձայնած: Ազգ. պանքան ալ, որ սկզբամբ որոշած էր մասնակցիլ, այս մասին ո եւ է յայտարարութիւն չէ ըրած: Ցորբէաքեան Պանքան հրահանգի կ'սպասէ Լոնտոնէ, ուր կ'գտնուի իր վարչական խորհուրդը:

—Աթէնքի մետրոպոլիտն հովուական գրով մը կ'հրաւիրէ ժողովուրդն հանգանակութեան մը՝ պատերազմական տուգանաց համար: Մետրապոլիտն ինք 400 տրախմի գրուած է:

—Ցունաստան հրաւիրուեր է որոշել իր նկատումներն որք պիտի յանձնուին տուգանաց փոխառութեան:

ԱԹԷՆՔԷ կ'հեռագրեն օգս. 23 թուով. — Նախարարաց Խորհուրդն իր երեկի նիստին մէջ որոշեց Սենտ. ի առաջին շաբթուն երեսփ. ժողով գումարել, յուսալով որ մինչեւ այն ատեն հաշտութեան բանակցութիւնք աւարտած կ'ըլլան. բայց նոյն իսկ հակառակ պարագային մէջ, Ժողովը պիտի գումարուի, զի կառավարութիւնը մտադիր է կացութեան անստուգութեան պատճառաւ:

ԿՐԵՏԷ. — Անցեալ ԵՇ. իրիկուն վայրկենական ահաբեկում մը տեղի ունեցաւ ի Խանեա ոստիկանաց … Բեմէնէ … դրօշակը Թնդանօթի … կ'ընէր, և արձակուած թնդանօթներուն շարժումը քաղաքացիք … Ապստամբներն ալ թնդանօթին ձայնէն … յանկարծակի կերպիւ … յարձակում մը ըրին, և մինչեւ որ երկու կամ երեք կողմերը զիրար ճանչցան, բաւական ժամանակ անցաւ: Քաղաքին մէջ այդ օրերս գործեցան քանի մը սպանութիւնք երկուստեք: — Կառավարիչը հրաւիրեց ամէն Տէրութեանց սպաներէ ատեան մը կազմելու խորհուրդն, որ յանցաւորները շուտով դատելու և պատժելու իշխանութիւն ունենայ:

ՆՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻԾԸ. — Աթէնքէ հեռագրուած է անցեալ ուրբաթ իրիկուն. Հկ. … զինուորական կցորդներուն առաջարկած սահմանագիծը Թուրքիոյ կողմ … ամէն առաւելութիւնները, … Թեսալիա … Թուրքիոյ … մինչեւ Պենէոսի հովիտը Թուրքիոյ պիտի ըլլայ, … Այսպէս … Բայց … Աթէնքի լրագիրք … Անգլիոյ … :

ՎԻԷՆՆԱՅԻ լրագիրք խօսք կ'պախարակեն զԱնգլիա՝ բանակցութեանց յամեցման պատճառ ըլլալուն համար:

ՀԱՆԵԱՅԷ կ'հեռագրեն օգս. 21 թուով թէ գիւղացիք սկսած են իրենց բերքերը քաղաք տանիլ ծախելու համար: Հանեայի մէջ ու շրջակայքը կատարեալ անդորրութիւն կ'տիրէ:

—Զինուորական ու դատական միջազգային յանձնաժողովոյ կազմութեան համար ծովակալք յայտարարեցին թէ այդ միջոցին դիմած են խաղաղութիւնն անվթար պահելու: Ձերբակալեալ մնիկները պիտի յանձնուին տեղական իշխանութեանց, ի բաց առեալ ոճրագործութեան, անդորրութիւնը վրդովելու և միջազգային զինուորաց դէմ թշնամութեան պարագաներու մէջ: Յանձնաժողովը կ'կազմեն հետեւեալ սպայք. — Մ. Վանտէն Պրոք, Ֆրանսացի, նախագահ. Հէլտրոն, Ռուս. Հոխ, Գերման. Բարնուզի, Իտալացի. Կէզֆորտ, Անգլիացի. Բաբէլ, Աւստրիացի:

—Միջազգային զօրաց զինուորական պատոյտներն, որք ընդհատուած էին, վերսկսան Ղալաթայի կողմէն: Այս կէտին Անգլիացւոց կողմէ գրաւումն յետաձգուեցաւ:

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ամէն կողմերն հեռագրեր Թանկագին նուէրներ կ'հաւաքուին Կ. Պոլսոյ Բարեգործական Պազարին համար:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ Պազարին համար ամէն կողմէ հետզհետէ նուէրներ կը ղրկուին: Հնչուն դրամի քանակութիւնն օրական հինգ հարիւր ոսկւոյ կ'հասնի: Ծովային վարժարանէն ալ բազմաթիւ պատկերներ և լուսանկարի ալպոմներ նուիրուեցան:

ՊՈՍՆԱՅԻ մէջ, Կրետէի իսլամ կարօտելոց համար կատարուած հանգանակութեան գումարը մինչեւ 9/21 օգս. հասեր է 19,073 ֆր.ի:

ՆԱՍՈՒՆԱՅԻ զօրապահակին Մասըզէեա հրացանով զինեալ վաշտերն, Էտհէմ փաշայի հրամանաւ, ամիսը մէկ տեղի մէջ պիտի գտնուին:

ՄԱՆՍՈՒՐԷԻ Հոռկյուն չոգենաւը 600 վիրաւոր զինուորով Սելանիկէ Իզմիր գացեր է: Ասոնց 300ն Իզմիր հանուեր և միւսներն ալ ուրիշ տեղեր փոխադրուեր են:

ՍԵՒՆԱԼՈՆԿԱՅԻ ու Սիդիայի (Կրետէ) Իսլամներէն 150 հոգի անցեալները նաւակներով Սդանքէօյ կէգին գացեր են: Ասոնք, անդորրութիւնը վերահաստատուելէ յետոյ, նորէն իրենց տեղերը պիտի դառնան:

ԴԱՐԴԱՆԷԼ ղրկուած զինուորական յանձնաժողովը՝ որ Թորփիլաներու փորձեր պիտի կատարէ, Դարդանէլ ժամանելով իր պաշտօնին ձեռնարկեր էր եւ այս շաբթու Կ. Պոլիս պիտի դառնայ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մ. ՖԷԼԻՔՍ ՖՕՌ Ի. ՌՈՒՍԻԱ. — (Շարունակութիւն երեկի օգս. 24 հեռագրին) Մ. Ֆէլիքս Ֆօռ յետոյ ներկայ գտնուեցաւ Նոր կառուցանելի Ֆրանսօ-Ռուսական Հիմնարկէքին: Անընդհատ տեղացող անձրեւին պատճառաւ կայսրուհին չկրցաւ Բեդերսպուրկ երթալ և պարտաւորեցաւ մնալ Ալեքսանդր պալատն ի Բեդերհօֆ: Զարը՝ Մ. Ֆօռի հետ ներկայ գտնուեցաւ Դրոիցքի կամուրջին հիմնարկէքի հանդէսին: Ծքեղ վրան մը կառուցուած էր ռուս ոճով զարդարուած: Երեք խոշոր բարձրաւանդակ յատկացուած էին հասարակութեան և հրաւիրելոց՝ Զարն ու Նախագահն երբ հասան, հանդիսավայրին կէս ճամբան գտնուող … Զարն ու Մ. Ֆօռ քաղաքապետին ձեռքէն ընդունեցին արծաթ … գործիքները և առաջին քարը դրին: Այս պահուն ժողովրդեան հասնդագին ցոյցերը չափ չունէին: Ռուս ժողովրդեան այս խանդավառութիւն անմոռանալի տեսարան մը եղաւ: Հանդէսին ներկայ էին քաղաքապետութեան խորհրդոյ բոլոր անդամք, ֆրանս. մարմնանաւերու սպայք և ռուս մարմնանաւերու և գունդերու հրամանատարք: Նախագահն յետոյ գնաց Ֆրանս. դեսպանատունն, ուր ընդունեց Բեդերսպուրկի քաղաքապետութիւնը: Նոյնպէս Ռուսիոյ ֆրանս. բոլոր գաղթականութիւններն, որք չեն յիշատակուիր մասնաւորապէս: Ձմեռնային պալատան մէջ ընդունեց դեսպանները: Նախագահը ներկայ պիտի գտնուի Ֆրանս. դեսպանատան մէջ տրուելիք մեծ հացկերոյթին: Ֆրանսացի նաւավարներուն շատ յարգանք կ'ըլլայ, … կ'տրուին ի պատիւ իրենց: Այս իրիկուն Թատերական ներկայացում մը պիտի տրուի մասնաւորաբար ֆրանսացի նաւազներու համար կազմակերպուած:

—Բեդերսպուրկ, 24 օգս. — Դիւանագիտական շրջանոց մէջ շատ կ'խօսուի սա պարագային վրայ թէ Զարը Մ. Ֆօռի հետ ներկայ գտնուած է Դրոիցքի կամուրջին հիմնարկէքին, զի սովորաբար անդամն է որ Զարը Բեդերսպուրկ կ'մնայ օտար վեհապետի մը հետ: Ռուս մամուլը մեծ եռանդով կը պատմէ Մ. Ֆօռի այցելութիւնը: Կ'ըսէ թէ ազդեցիկ և անմոռանալի տեսարան մ'է բոլոր Ռուսիոյ այս խանդավառութիւնն որ իր ցոյցերով կ'կնքէ երկուց ազգաց անջնջելի համակրութիւնը: Եթէ անձրեւը դադրի, լուսավառութիւնք դիւթիչ տեսարան մը պիտի ընծայեն:

—Բեդերսպուրկի մէջ օտարականաց և գաւառացւոց թիւն օր օրի կ'աւելնայ: Մոսկուայի քաղաքապետութեան պատուիրակութեան գլուխը կը գտնուի իշխան Ս. Կալիցի, որ Փարիզ ծնած ու մեծցած է, Ֆրանսայի հարաւակողմն մէջ հողատէր է, Պասսայ վէզէօն ունի եւ անձնապէս ծանօթ է Մէ Ֆէլիքս Ֆօռի: Ռուս ժողովուրդն այնչափ կ'փնտռէ Մ. Ֆօռի կիսանդրին, որ Բեդերսպուրկի աշխատանոց մը մէկ շաբթուան միջոցին հազար հատ արտադրեր է: Արհեստաւոր մը մէկ միլիոն ֆրանս. փոքր դրօշակներ շինած է՝ «Կեցցէ Ֆրանսա» արձանագրութեամբ. ասոնք կրնան զետեղուիլ գլխարկներու, հովանոցներու և գաւազաններու վրայ: Կ'վաճառուին նաեւ շաքարի տուփեր՝ Մ. Ֆօռի կենդանագիրով: Մոսկուացի տիկին մը Նախագահին պատկերը մետաքսով բանած է անդուսի վրայ, որ Մ. Ֆօռի պիտի ներկայացուի: Մասնաւորապէս նուէրներով ժողովրդական մատենադարան մը պիտի հիմնուի՝ Հանրապետութեան Նախագահին անունին ձօնուած:

—Բեդերհօֆ, 24 օգս. — Մեծն Պետրոսի սրահին մէջ տրուած սեղանին Զարն այսպէս խօսեցաւ. — «Մասնաւոր ուրախութիւն մը կ'զգամ բարի գալուստ մաղթելու ձեզ, Մ. Նախագահ, և շնորհակալ ըլլալու ձեր այցելութեան համար, զոր ամբողջ Ռուսիա կ'ընդունի մեծ և միաձայն ուրախութեամբ: Թէ՛ իմ և թէ Զարուհւոյն սրտին մէջ անջնջելի կ'մնայ սքանչելի յիշատակն այն կարճ միջոցին զոր անցուցինք ի Ֆրանսա: Ցօժարակամ կը յուսանք թէ ձեր ներկայութիւնը մեր մէջ և զգացման այն անկեղծութիւնը, զոր յառաջ կ'բերէ, աւելի սեղմ կերպով ամրապնդեն բարեկամութեան և համակրութեան կապերն որք կ'միացնեն Ֆրանսան և Ռուսիան: Մ. Նախագահ, բաժակ կ'պարպեմ ձեր կենաց եւ Ֆրանսայի փրկութեան:» Մ. Ֆէլիքս Ֆօռ ալ պատասխանեց. — «Ձեր Վեհափառութիւն հաճեցաւ յիշել այն կարճ միջոցը զոր անցեալ Հոկտ.ին Բարիզի մէջ անցուցիք Վեհ. Զարուհւոյն հետ: Ամբողջ Ֆրանսա իր սրտին պահած է անոր ամենաջերմագին յիշատակն որ կ'համապատասխանէ ամբողջ ազգին զգացմանց: Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահը կուգայ Ձեր Վեհափառութեան կայսրութեան մայրաքաղաքին մէջ հաստատելու և աւելի ամրապնդելու այն զօրաւոր կապերն որով միացած են մեր երկու երկիրները: Ռուսիոյ հողին վրայ ոտք կոխելուս, այնպիսի վայրկեանի մը մէջ յորում երկուց ժողովրդոց սիրտը կ'բաբախէ փոխադարձ հաւատարմութեան և խաղաղութեան մտածումով, բաժակս կ'պարպեմ ի պատիւ բոլոր Ռուսաց Վեհ. Կայսեր և Վեհ. Կայսրուհւոյն:»

—Բեդերհօֆի պալատան Թատերական ներկայացման երբ Նախագահն և Զարն ու Զարուհին օթեակէն ներս մտան, Մարսէյէզը նուագուեցաւ: Ներկայացման պահուն Մ. Ֆէլիքս Ֆօռ, որ Զարին և Զարուհւոյն մէջտեղը բազմած էր, տեսակցեցաւ Նոցին Վեհափառութեանց ինչպէս նաեւ Բեդերսպուրկի Ֆրանս. դեսպան Մոնդեպէլլօ կոմսին և Բարիզի ռուս դեսպան Պ. տը Մորէնհայմի հետ:

—Վարչապետ Մ. Մէլին հեռագիր ուղղելով Նախագահին ըսաւ թէ խորապէս յուզուած է Ռուսիոյ մէջ Մ. Ֆէլիքս Ֆօռի եղած մեծափառ ընդունելութեանց համար: Մ. Մէլին խնդրեց Զարին ու Զարուհւոյն եւ ընդհանուր ռուս ազգին հաղորդել երախտագիտութիւնն Ֆրանս. կառավարութեան և ամբողջ ազգին, որ ամէն ժամանակէ աւելի իր ձեռքերը կ'կարկառէ բարեկամ ազգին:

—Ժուռնալ տը Սէն-Բեդերսպուրկ, արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնաթերթը կ'ըսէ. — «Ռուս ազգն, որ իր սրտին մէջ պահած է Ֆրանսայի … Զարին ու Զարուհւոյն եղած ջերմագին ընդունելութեան յիշատակը, ջերմագին կ'ողջունէ Մ. Ֆէլիքս Ֆօռի գալուստը: Այս այցելութեան մէջ կը տեսնէ նոր հաստատիք մը միութեան երկուց ժողովրդոց որոց խաղաղասէր իղձերն իր զարգացման կ'հետապնդէ խաղաղասէր ճամբով. Բեդերսպուրկ քաղաքը, չքնաղապէս զարդարուելով, ամէնէն անկեղծ զգացումներով կ'ընդունի մեծարել պետը բարեկամ մեծ ազգին:»

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ. — Վիէննայէ կ'հեռագրեն թէ Ֆրանց Յոսէֆ կայսեր հրաւիրանօք, Ռուսիոյ բանակին ընդհ. սպայակոյտի պետ զօր. Օպրուչէվ ներկայ պիտի գտնուի Հունգարիոյ մեծ ռազմափորձերուն ի Դոթիս:

ԾՈՎԱԿԱԼ ԴԻՐԲԻՑ, Գերմանիոյ ծովային նախարարը Բիզմարք իշխանին այցելութիւն տուաւ ի Ֆրիտրիխսրուհէ. յետոյ Վիլհէլմսհէօէ գնաց կայսեր մօտ եւ Պրուսիոյ պատերազմական նախարար Կոսլէր զօրավարին հետ Ն. Վեհափառութեան ներկայացաւ:

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. — Սոֆիայէ օգս. 24 թուով կ'հեռագրեն թէ Աւստրիոյ գործակատար Ֆոն Քալայն ատեն միայն Սոֆիա պիտի դառնայ, երբ Մ. Ստոիլով քաղաք դառնայ:

—Սոֆիայէ կ'գրեն թէ արտաքին գործոց նախարարութեան փոխանորդ Մ. Պրաքալով ներկայ գտնուեր է կրօնական արարողութեանց որք Սոֆիայի կաթոլիկ եկեղեցւոյն մէջ կատարուեցան Աւստրիոյ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ: Մ. Պրաքալով պաշտօնապէս կառավարութեան շնորհաւորութիւնները մատուցեր է Աւստրիոյ առժամեայ գործակատարին՝ ֆոն Հէօնինկի:

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. — Զօր. Պլըտ, որ ինչպէս ծանուցինք, Սվաթի հովտին մէջ կ'յառաջանայ, կալակի հասեր է առանց ո և է ընդդիմութեան. բնակիչք հեռացած էին: Աֆրիտիներուն զէնքի դիմած ըլլալու լուրը չափազանցուած է, որովհետեւ իրենց երկիրէն չեն հեռացած:

ՄԱՀՈՒ ՊԱՏԻԺ Ի ՍՊԱՆԻԱ. — Վերկարա քաղաքին մէջ սպանիական մասնաւոր գործիքով խեղդամահ ըլլալով իր ոճիրը քաւեց Անծօլօզզօ անուն անիշխանականն, որ մինչեւ վերջը չուզեց քրիստոնէական կրօնի մխիթարութիւններն ընդունիլ, այսինքն՝ եկեղեցին չմտաւ, չխոստովանեցաւ եւ չհաղորդուեցաւ: Իր մահուան դատապարտուելէն ի վեր՝ կրօնաւորներն ի զուր կ'աշխատէին դարձի բերել զինք՝ չինիչ խօսքերով և սրբազան գրքեր տալով իրեն:

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼ. — Կալկաթայի անգլ. պաշտօնաթերթը զեկոյց մը հրատարակեց օգս. 21 թուով, որով մեր յարգոյ պաշտօնակիցներուն՝ Մալումատի և Սապահի Հնդկաստան մուտքը կ'արգիլուի: Բայց ասկէ չի հետեւիր թէ բուն իսկ Անգլիա (կամ անգլ. ուրիշ ստացուածքներ) մուտ չեն կրնար ունենալ:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսրը ծովային քննութեան Ա. Հրշանակին (Քիլ) քննիչ կարգեց իր եղբայրն՝ Հայնրիխ իշխանն որ ցարդ Ա. նաւատորմին Բ. նաւաբաժնին հրամանատարն էր: Իշխանին յաջորդեց դեր-ծովակալ Պէնտման:

—Արտաքին գործոց նախորդ նախարար ֆոն Մարշալ, որ Թառաչէն դարձէն յետոյ արձակուրդով մեկնած էր, Պերլին դարձաւ:

ՄԱՀ ՄՐ. ՃՈՐՃ ԲԱԼՄԷՐԻ. — Պիսքիւիի նշանաւոր գործարանատէր Մր. Բալմէր վերջերս մեռաւ 89 տարեկան: Համեստ սկզբնաւորութիւն մը ունենալով, անուշեղէն շինողի մը քով աշկերտ մտաւ: 1841ին ընկերացաւ Մր. Թ. Հընթլիի և այսպէս մեծ զարկ մը տուաւ Րէտինկի պիսքիւիի նշանաւոր գործարանին: 1878ին երեսփոխան ընտրուելով մէկ քանի տարի վարեց այդ պաշտօնը: Այժմ իր տղան երեսփոխան է: Րէտինկ քաղաքը 1891ին արձան մը կանգնեց Մր. Բալմէրի՝ քաղաքին մէջ կառուցած զանազան գեղեցիկ շէնքերուն համար:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՔ ԵՒ ԲԵՐՈՒ. — Ուաշինկթընէ կ'հեռագրեն թէ Մ. Նահանգաց և Բերուի յարաբերութիւնք այս միջոցիս ձգտեալ են: Պատճառն այն է որ Բերուի կառավարութիւնն յապաղեցուցած է վճարումն 50,000 տոլարի այն գումարին զոր Մ. Նահանգները կ'պահանջեն ամերիկեան հպատակի մը եղած վնասներուն իբրեւ հատուցում: Կ'ըսուի թէ Մ. Նահանգները նաւային ցոյց մը պիտի ընեն Բերուի ծովեզերաց վրայ:

ՍԻԱՄԻ Թագաւորն օգս. 9/21ին Լոնտոնէ Տօվըր գնաց, ուսկից Գերմանիա պիտի ուղեւորի:

ՄԱՐՈՔ. — Րիֆի ծովահէններու կողմէ բռնուած առագաստանաւն իտալեան է եղեր եւ ոչ թէ ֆրանսական: Գերի բռնուած են նաւապետն՝ իտալացի, ղեկավարն՝ հելլէն եւ ֆրանսացի նաւազ մը: Մարոքի արտաքին գործոց պաշտօնատունն հեռագրեր է Մէլիլլայի իշխանութեանց ամէն ջանք ընել և ի հարկին փրկանք տալով գերիներն ազատելու: Ծովահէնները՝ 14 հոգի՝ օգս. 3/15ին յարձակեցան այս առագաստանաւուն վրայ որուն անունն է Ֆիֆօ…: Նախ կրակ ըրին նաւազներուն վրայ եւ յետոյ կողոպտեցին նաեւն յափշտակելով քարտէսները, գործիքներն, ուտեստները, նաւուն պաշտօնագրերն եւ նաւազներու գոյքերը:

ԱԹԷՆՔԻ հրդեհին վրայ սա մանրամասնութիւնք կ'հաղորդուին. — Կրակն սկսաւ կիրակի իրիկուան ժամ 8½ին (Ը. Ե.) Էօլ փողոցը Մէլասի մեծ շէնքէն՝ Ազգ. Պանքային դիմաց: Մէկ քանի վայրկեանէն հրդեհը տարածուեցաւ: Քառորդ մը յետոյ շէնքին տակ գտնուած թղթավաճառանոց մը կ'այրէր և քիչ վերջը չուխայի վաճառատուն մը և գրավաճառի խանութ մը: Կէս ժամ ետքն այդ մեծ շէնքին առաստաղը կ'այրէր: Ջրհանկիրք մեծ ճիգ կ'թափէին, սակայն կրակը մէկ կէտի վրայ մարելով ուրիշ տեղ մը երեւան կ'ելնէր անընդհատ: Կէս գիշերին շէնքին արեւելեան թեւը բոլորովին աւերակ դարձած էր, որուն յարկերուն մէջ կ'գտնուէին Ֆիւսիսային արեւմտեան եկեղեցւոյ, Վարկի պանքային հնաձայնի գրասենեակները: Կէս գիշերէն ժամ մը յետոյ շէնքին արեւմտեան թեւն ալ սկսաւ այրիլ: Ջրհանկիրներու աշխատութիւնն ապարդիւն կ'մնար, որովհետեւ ջրհաններու արձակած ջուրն այդ բարձրութեան չէր հասներ: Վախնալով որ կրակը շուկային անցնի, սկսան վաճառատուները պարպել: Կէս գիշերէն երկու ժամ յետոյ կրակը դեռ կ'շարունակէր: Կ'գուշակուէր թէ մինչեւ առտու ամբողջ շէնքը մոխիր պիտի դառնայ: Այս շէնք, որ Աթէնքի ամէնէն մեծ շէնքն է, ի Բերա Շէյխին կամ Բաղըզ պէյի շէնքերէն աւելի ընդարձակ էր: Ջրհանկիրք անկարելի գտնելով զայն փրկել, սկսան աշխատիլ մօտը գտնուած շէնքերն ազատելու: Հրդեհին սկզբնապատճառն յայտնի չէ: Շէնքին … վաճառատուններն ապահովագրուած էին Անգլիացիք ընկերութեան: Վնասը մինչեւ կէս գիշերէն 2 ժամ յետոյ, մէկուկէս միլիոն տրախմի կ'հաշուուէր: 14 վաճառատանց ապրանքներն ոչնչացան, այրելով կամ կորսուելով: Ընդ ամէնը 11 վաճառատուն այրեցան: Շէնքը կ'վերաբերէր Մ. Վասիլ Մէլասի որ կառավարութեան կտակած էր զայն, որ յանձնաժողովոյ մը միջոցաւ կ'մատակարարուէր, բարեգործութեանց յատկացուած էր: Զորս ընկերութիւն ապահովագրած էին: Ազգ. պանքան, որ այրած շէնքին ճիշդ դէմը կ'գտնուէր, մեծ վտանգ անցուց: Վերաքննիչ ատենի պաշտօնատունն ալ հազիւ ազատուեցաւ: Երկու մարդ իբրեւ հրձիգ ձերբակալուեցան:

ՀՆԴԱԽՏ. — Անգլ. լրագիրք Պրինտիզիէ օգս. 21 թուով հեռագիր մը կ'հրատարակեն թէ Հնդկաստանէ եկող Պրէզիտենթ չոգենաւին մէջ հնդախտէ բռնուած երկու անձ կան եղեր:

ԿՌԻՒ ՕՏԵՍԱՅԻ ՄԷՋ. — Օգս. 22 թուով Լ. Հէրըլտի կ'գրեն Օտեսայէ թէ քաղաքին Բրաթիքի նաւահանգստին մէջ ռուս, իսլամ և հայ բանուորներուն և բեռնակիրներուն մէջ կռիւ մը տեղի ունեցաւ: Վերջին տարիներս Օտեսայի նաւահանգստին մէջ շատ մը հայ եւ իսլամ բեռնակիրներ աշխատիլ սկսած են, որոց տոկունութեան և աշխատասիրութեան հանելով, նաւատէրք եւ վաճառականք առաւելապէս զանոնք գործածել սկսեր էին: Ռուս բանուորներուն գործին չէկաւ այս բան: Ցիշեալ երեք ազգէ բեռնակիրք երեք տարբեր Արթէլ կամ Էնաֆութիւն են, ու կ'բնակին նաւահանգստին մօտ քով քովի շինուած բազմասենեակ շէնքերու մէջ: Կռիւը գիշերուան սկսաւ: Զիրար զարկին, և զիրար երկրորդ յարկի պատուհաններէ վար նետեցին: Եօթն մեռեալ ու բազմաթիւ վիրաւորեալ: Ոստիկանութիւնը չկրցաւ խօսք հասցնել եւ զօրք կանչեց: Քանի օրէ ի վեր յիշեալ բնակարանք հսկողութեան տակ են, եւ գիշեր ցերեկ պահակներ կ'շրջին բոլորտիքը: 50 բեռնակիր ձերբակալուեցան:

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՄԱԼԹԱ, 25 օգս. — Րօյըլ Սովրէն զրահանաւն, որ Միջերկրականի նաւատորմին պատկանող Թրաֆալկար զրահանաւուն տեղ պիտի անցնի, այսօր հոս կ'հասնի:

ՀՌՈՄ. — Կաէզանոի դուքը Լոնտոնի իտալեան դեսպան պիտի անուանուի:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգային մեկենաս Աղա Մկրտիչ Սանասարեանցի կտակակատար Պ. Կարապետ Եզեանց որ ուղեւորութիւն մը կ'ընէ յԵւրոպա, մօտերս մայրաքաղաքս ալ պիտի այցելէ։

—Էրզրումէ կ'գրեն մեզ օգս. 2/14 թուով.— Քաղաքիս Առաջ. Փոխանորդ Տ. Գրիգոր քհնյ. որ բաւական ատենէ հետէ անկողնոյ մէջ կ'տառապէր, 2 շաբաթ առաջ նոր հիւանդութիւն մը եւս գալով անբժշկելի դարձուց իր վատողջութիւնն եւ Յուլիս 29 երեքշաբթի օր վախճանեցաւ, մեծ սուգ պատճառելով Կարնեցի ազգայնոց. Հետեւեալ օրն 30 Յուլիս կատարուեցաւ թաղման տխրալի հանդէսը. ներկայ էին գրեթէ Կարնեցի ամբողջ հայ հասարակութիւնն, ի մասնաւորի Բողոքականաց կողմէ Մր. Չէմպըրս եւ Ամերիկայի հիւպատոսը։ Հանդիսին կը նախագահէր Կարմիր վանուց Վանահայր Տ. Կորիւն վրդ. որ ազդու կերպիւ վեր հանեց հանգուցելոյն առ եկեղեցին եւ առ կրթական հաստատութիւնս ունեցած անխոնջ ծառայութիւնն եւ ցաւ յայտնեց թէ Տ. Գրիգորի նման քահանաներ դժբախտաբար կ'պակսին մեր մէջ։

—Մայր-Եկեղեցւոյ Նորընտիր Թաղ. Խորհուրդը, գոհութեամբ կ'լսենք թէ, շաբթուս սկսած է բաւական պարտքեր վճարել, եւ հետզհետէ ալ վճարելու պատրաստ կ'գտնուի, երբ պարագաները ներեն։ Այս առթիւ Մայր եւ Լուսաւորչեան վարժարանաց ուսուցիչք ինչպէս նաեւ ուրիշ պաշտօնէներ սկսած են գոհունակութիւն յայտնել. կ'յուսանք որ թաղեցիք ալ իրենց եռանդն ու նպաստը կ'միացնեն նորընտիր թաղականներուն եռանդին ու նպաստին, մանաւանդ այս շաբթու որ եկեղեցւոյն տօնախմբութիւնն է։

—Արմաշու Դպրեվանքին մէջ իբրեւ քահանայացու պատրաստուած Մանուշեան Տիրացու Յովհաննէս Վարժապետեան, տեղացիներու խնդրանօք քահանայ ձեռնադրուած է Մարաշ Քէչէեան Տ. Կարապետ եպս.էն, տեղւոյն Բուասսուն Մանուկ ըսուած եկեղեցւոյն համար։ Նորընծայ Տ. Վարժապետեան Ռումանիոյ Թրկը-Օգնայի Նորընծայ Տ. Յարութիւն քահանայի ընկերն էր յԱրմաշ։

—Հայ փաստաբանական մարմնոյն էն հին, էն փայլուն անդամներէն մին, Յ. Սթամպօլեան էֆ., ընդունած է Բերայի Դպրոցաց Հաստուցման Յանձնաժողովին անդամակցութիւնն, որուն անդամակցութեան կոչած էր զինք Քաղաքական Ժողովը՝ նաեւ օրէնսդէտ անդամ մը նոյն ալ այս Յանձնաժողովին։ Ծարտահոգեալ անդամն ալ է Միհրան Գալֆա։

Ընկերակցութեան գրուած նամակներէ կ'տեղեկանանք թէ Վիճակին Ս. Առաջնորդը իմաստ պաշտօնական Վան գրելու խորհուրդն կ'որոշման չըլլալուն համար, Նիկոմիդիոյ գաւառ. վարչութեան դիւանին կողմէ շնորհակալութեան գիր մը ուղղուեր է ի Պատրիարքարան, մէջ բերելով Ս. Առաջնորդին օգտակարութիւնը Վիճակին համար։ Գիւղերուն ալ հրահանգ ղրկուեր է նոյն մօտ շնորհակալութեան գրեր ուղղելու։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԺԲ. Տարեշրջան 1897-98

Սանասարեան Վարժարանի ԺԲ. Տարեշրջանը կ'սկսի յառաջիկայ 1897 սեպտեմբեր 1ին եւ նորեկ աշակերտաց մուտքի քննութիւնները տեղի կ'ունենան օգոստ. 25էն սկսեալ։

Նոր թոշակաւոր աշակերտաց ընդունելութեան պայմաններուն եւ այլ տեղեկութիւններու համար ծնողք կամ խնամակալք կրնան դիմել ի Կ. Պոլիս Ազգ. Պատրիարքարան եւ կամ ի Կարին Վարժարանի Տեսչութեան։ 6—6

ԲԵՐԱՅԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ

ԱԶԴ.—Թաղ. Խորհուրդս կ'ծանուցանէ Պատ. Թաղեցի ազգայիններուն եւ ծնողաց թէ Լուսաւորչեան եւ Նարեկեան Մանկապարտէզներն ու Մեսրոպեան ու Արշակունեաց Նախակրթարաններն, ի յետ ամառնային արձակուրդի, պիտի վերաբացուին ամսոյս 20 Դշ. օր եւ նոյն օր աշակերտներու եւ աշակերտուհիներու ընդունելութիւնը կատարուելով դասախօսութիւնները պիտի սկսին։ Իսկ Էսաեան վարժարանի Կերամանեան աշակերտներուն եւ աշակերտուհիներուն ընդունելութեամբ, տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Սեպտեմբեր 1 Բշ. օր եւ նոյն օր դասախօսութեանց պիտի սկսուի ըստ ժամանակացուցի։ Ուստի կ'հրաւիրուին Արգոյ ծնողներն որ փութան վերամուտ թուականէն առաջ, ներկայանալ Պատ. Տեսչութեան՝ Էսաեան վարժարանի մէջ ամէն օր առաւօտեան ժամը 1—4 եւ իրենց որդւոց աշակերտութիւնն արձանագրել տալով, ընդունիլ մուտքի տոմսը։

Թաղ. Խորհուրդ Բերայի

Բերա, 8/20 Օգս. 97 3—2

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԿԱՆԱՆՑ ԳԻՆՈՎՈՒԹԻՒՆԸ.—Վերջերս Լոնտոնի պատժական դատարանն 145րդ անգամ դատապարտեց 42 տարեկան կին մը որ գինեմոլութեան հետեւանօք 70 տարեկան կ'երեւէր։ Անշուշտ մոռցուած չէ ձէն Քէքպրէտ անուն աղջիկն որ 500րդ անգամ դատապարտուած էր գինովութեան համար։ Ուրիշ կին մը Մարի Ան Համլըրն Քլէմէնդս, Հարիւրապետի մը այրին, մեռաւ գինովութեան հետեւանօք։ Իր ամուսնոյն մահէն ի վեր տարեկան 160 անգլ. ոսկի թոշակ ունէր, որ երեք ամիս հազիւ կ'բաւէր միայն ոգելից ըմպելիներու համար։ Այս կին անցեալ շաբթու իր անկողնին մէջ մեռած գտնուեցաւ, նրովնետեւ հէօ անգլ. ոսկիի ըմպելի խմած էր մէկ գիշերն երկու բէնսէն։ Լոնտոնի պատժական դատարանը մէկ ամսուան դատապարտեց ուրիշ կին մը, Մարի Ուայթ, որուն դէմ ալ այն պաշտպան ընկերութիւնը դատ բացած էր թէ դատապարտելի անհոգութեան մէջ կը գտնուի իր զաւակաց նկատմամբ՝ մին 11 տարեկան, երկրորդն 3 տարեկան եւ երրորդը՝ տասն ամսուան, որք ողբալի վիճակի մէջ կ'գտնուէին զրկուած օդէ, սնունդէ, հագուստէ եւ մաքրութենէ։ Մարի Ուայթ, որ հազիւ 30 տարեկան կայ, ամէն իրիկուն գինով է. այս պատճառաւ ամուսինը զինքը լքած է ամսական չորս անգլ. ոսկի յատկացնելով. կինն այս ստակն ամբողջովին ըմպելիքի կուտայ։

ՅԻՍՈՒՆ ՏԱՐԻ ՄՈՒՆՋ.— կին մը, կարելի՞ է հաւատալ, յիսուն տարի անընդհատ մունջ կեցած է։ 1847 յուլիս ամսուն իր ընտանեաց հետ բուռն վէճ մը ունենալով, աւելորդ չըսել թէ Մ. Նահանգաց մէջ, Օր. Կլիֆորտ երդում ըրաւ բնաւ մէկուն հետ չխօսելու, մինչեւ որ գտնէ «քոյր հոգի» մը որուն խանդաղատանքն աղատէ զինքն երդումէն։ Աւա՜ղ, տարիներ անցան, բայց Օր. Կլիֆորտ «քոյր հոգին» չգտաւ. կարելի է իր կամաւոր համրութենէն ոչ ոք իրեն կ'մօտենայ։ Օր. Կլիֆորտ չամուսնացաւ։ Եւ որովհետեւ յիսուն տարի լռութիւնն ալ անտանելի կ'ըլլայ իրեն, անցեալներն հաւաքեց իր բոլոր ընտանիքն, երկար ճառով մը բացատրելու իր ընթացքը։ Բայց երբ բերանը բացաւ, դժբախտաբար անյօդ ձայներ կ'ելնէին բերնէն։ Ջայնական մկանունք խաղաղ ընդարմացած էին։ Օր. Կլիֆորտ հիմակ ա՛լ բոլորովին համր է։

ՓՆՋԻԿ

Շատախօս սափրիչ մը կ'հարցնէ իր յաճախորդներէն մէկուն. «Ինչպէս կ'ուզէք որ կտրեմ ձեր մազերը։—«Առանց բառ մը արտասանելու,» կ'պատասխանէ մարդը։

*** Գիւղական եկեղեցիներու մէջ սովորութիւն է որ այրերն ու կիները զատ զատ կ'նստին։ Երէցը լսելով որ չընկուց կայ աղօթքի ատեն, երկու խօսքով դիտողութիւն կ'ընէ։ Կին մը պատասխանելով կ'ըսէ բարձրաձայն. «Ապահով եղէք, տէր երէց, կանանց կողմէն չէ խօսողը։—Աւելի՛ լաւ, տիկին, չաւս կ'վերջանայ։»

*** «Տիկին, ձեր կարկանդակներն ո՞րչափ կ'արժեն։— Վեց հատն հինգ դահեկան, փոքրիկ բարեկամս։—Ուրեմն հինգ հատը պիտի արժէ չորս դահեկան, չորս հատն՝ երեք դահեկան, երեք հատն՝ երկու դահեկան, երկու հատը՝ մէկ դահեկան, մէկ հա՛տը . . . քանիմ՛ամեկան, տիկին, ես մէկ հատ պիտի գնեմ։»

*** Պատերազմի ժամանակ ջրկիր մը քաղաքին մէջ ջուր կ'ծախէր պոռալով. «Վեց փարայի դոյլ մը ջո՛ւր» Ռումբ մը գալով դոյլերէն մին կ'տանի. «Տասներկո՛ւ փարա դոյլը,» կ'գոչէ ջրկիրն առանց շփոթելու։

*** Ուսուցիչը. «Խնձոր քաղելու ամենէն յարմար ժամանակն ե՞րբ է։— Տղան. Երբ պարտիզպանը մեկնած է եւ շունը պարտէզին մէջ չէ։»

*** Պարոն մը սովորութիւն ունէր ամէն օր ձի հեծնել, եւ իր սիրական ըմպելիքն էր ինչու կաթը։ Բարեկամներէն մին օր մը կ'հարցնէ իրեն՝ թէ ի՞նչ կ'ընէ որ այնպէս քաջառողջ կ'ապրի, եւ թէ ո՞վ է իր բժիշկը։—Պարոնը կ'պատասխանէ. «Բժիշկս ձի մ'է, եւ դեղավաճառս էշ մը։»

*** Ժամանակաւ Փրանսացի բարձրաստիճան սպայ մը Վիեննայի արքունիքը կուգայ պաշտօնով։ Կայսրուհին գիտնալով որ պայման Նախորդ մը տեսած էր*** իշխանուհին, կ'հարցնէ անոր թէ իշխանուհին իրօք ամենէն գեղեցիկ կինը չէ՞ր աշխարհի մէջ, ինչպէս կ'ըսեն։— «Տիկին, կ'պատասխանէ սպայն, ես ալ այդպէս կ'կարծէի . . . երէկ։»

*** Գիյոմ Դ.ի քահանայապետ ընտրուելէն մէկ երկու օր առաջ, չորս կարդինալ անոր խուցը մտնելով կ'ըսեն՝ թէ անպատճառ քահանայապետ պիտի ըլլայ ինքը։ Գիյոմ կը նայի անոնց եւ կ'ըսէ ծիծաղով մը. «Եթէ վրաս խնդալու համար է, չատ էք. բայց եթէ ձեր մտադրութիւնը ճշմարիտ է, չատ քիչ էք։»

*** Հենրիկոս Դ. Ամիէն կ'ժամանէ սաստիկ յոգնած։ Բազմաթիւ պատգամաւորք կուգան իրենց յարգանքը մատուցանելու Ն. Վեհափառութեան։ Պատգամաւորներէն մին այսպէս կ'սկսի. «Շատ մարդասէր Թագաւոր էք, չատ բարեգութ, չատ զօրաւոր, չատ . . . ։» —Թագաւորը կարճ կապելու համար՝ «Շատ ալ յոգնած ըսէք» կ'ըսէ։ Եւ անմիս բանախօսը կ'մնայ վերջին բառին վրայ։ Ա.Փ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԻԵՆՆԱՅ
Ի Կ. Պոլիս, Բանկալթի

Կ'փութանք հասարակութեան ծանուցանել որ վարժարանիս 41րդ տարեշրջանը պիտի բացուի սեպտեմբեր 1/13ին, երկուշաբթի օրն. իսկ դասախօսութիւնք պիտի սկսին նոյն ամսոյն 3/15ին, չորեքշաբթի օրը։

Վարժարանս ունի ութամեայ ուսումնական ընթացք մը, յորում կ'աւանդուին միջնակարգ վարժարանի յատուկ եւ ըստ պահանջման արդի ժամանակիս գիտութիւնները։

Վարժարանիս մէջ պարտաւորիչ են հայերէն, տաճկերէն, գաղղիերէն եւ գերմաներէն լեզուներն, նաեւ շատ մը գիտութիւններ. զոր օրինակ ուսողական գիտութիւնք, բնագիտութիւն, բնական պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, եւն. եւն.։

Վարժարանիս մէջ աւանդուած ուսմանց եւ գիտութեանց լեզուն փոփոխակի հայերէն եւ գաղղիերէն է։

Ձենք զանց առնուր ծանուցանելու որ վարժարանս ուսողական գիտութեանց համար առանձինն վկայեալ (diplômé) ուսուցիչներ ունի։

Վարժարանս կ'ընդունի ո՛չ միայն գիշերօթիկ, այլ նաեւ ցերեկօթիկ եւ արտաքին աշակերտ։

Մանրամասն տեղեկութիւն առնու բաղձացողներն դիմելու են անձամբ կամ նամակաւ վարժարանիս Տեսչութեան, որուն հասցէն է՝

Վրժրն. Հարց Մխիթարեանց Վիեննայ
ի Բանկալթի, Կ. Պոլիս

2—10 ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Հալէպի նահանգին Էտլիպ գաւառակին Գայմագամ անուանեցաւ Այնթապի նախորդ Գայմագամ Սալիհ Խուլուսի փաշա։

—Բ. կարգի Շէֆգաթ պատուանշան տրուեցաւ Էվգաֆի Նախարար Ղալիպ փաշայի փոքր աղջկան։

ԷՐԶՐՈՒՄԷ կ'գրեն մեզ օգս. 2 թուով.— Տեղւոյս կուսակալն որ քննական պտոյտով Խնուս գացած էր. Դշ. տեղս ժամանեց։

«—Անատոլուի Նահանգաց ընդհ. քննիչ Շաքիր փաշա, որ Երզնկա կը գտնուէր, կիրակի օր հոս կ'սպասուի»։

ԽՃՈՒՂԻ.— Կիւմիւշխանէի եւ Երզնկայի միջեւ Սբիւքեր լերան մէջ չինուած խճուղին, որ չորս տարիէ ի վեր սկսուած էր, աւարտեր է։ Անցեալներն Անատոլուի Նահանգաց ընդհ. քննիչ Շաքիր փաշա՝ իր հետեւորդաց հետ՝ կառքերով Երզնկայէ մինչեւ Կիւմիւշխանէ գացեր է այդ խճուղւոյն վրայէն եւ յետ քննութեան բացումը կատարուեր է։

ԽԱՐԲԵՐԴԷ անցեալ շաբթու թընդանօթաձիգ զօրաց ու սպայից հետ լեռնային չորս թնդանօթ տարուեր են ի Պիթլիս։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՅԷ մեզ կ'գրեն թէ տեղւոյն Ֆէվզիյէ մզկիթն, որ երկրաշարժէն փնասուած ըլլալով վար առնուած էր, վերստին պիտի կառուցուի ճարտարապետութեամբ Մ. Յովհաննէս էֆ. Ազարեանի։ Անցեալ օր հիմնարկէքը տեղի ունեցեր է սովորական հանդէսներով։ Կ'ըսուի թէ 140,000 դրշ.ի չափ գումար մը որոշուած է շինութեան ծախուց համար։

ՔՈւԷՏԻ ԼԻՈՆԵԼ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան ուրբաթ 15/27 օգս. Աստուածածնայ (Հ. Տ.) տօնին եւ Դշ. 19/31 օգս. Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ։

ՀՆԴԱՍՏ.—Առողջապահական վարչութիւնն իմանալով որ Պոմպայի մէջ հնդախտն սաստկացած է, հրահանգ տուաւ Պաղտատի ու Պասրայի քարանթինայի կայաններուն որ մեծ ուշադրութիւն ընեն Պոմպայէ եկող նաւերու համար։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ.— Այտընի նահանգին Տէնիզլիի ու շրջակայից մէջ հիւանդ եղած տենդը ժանտատենդի փոխուեր է, ժամանակին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած չըլլալով։ Այժմ ժանտատենդը քիչ չատ մաքրուելու պատճառ կ'ըլլայ։

ՊԷՐՈՒԹԻ նահանգին տասանորդի տուրքն անցեալ տարուան հետ բաղդատելով, այս տարի տասն հազար ոսկի աւելի գումարով մը վարձակալութեան տրուեր է։

ՍԻՕՐԻԻ (Այտըն) ելմտական պաշտօնեայ Շիւքրի էֆ. որ դրամ խըրածիլով փախած էր, Պրուսայի մէջ բռնուելով հսկողութեամբ Իզմիր տարուեր է։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ Նախորդ կառավարիչ Օսման Արիֆի փաշա երէկ Աղեքսանդրիայէ մայրաքաղաքս եկաւ։

Մ. ՆԷԼԻՏՈՎ.—Կ'ըսուի թէ ռուս դեսպան Մ. Նէլիտով տասնուհինգ օրէն պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

ԱՅՏԸՆԻ Նահանգին կուսակալ Քեամիլ փաշա կիրակի Օսմանեան գրահաւորն երթալով այցելութիւն տուեր է հրամատար Խայրի փաշայի։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ ՀԷՐԸԼՏԻ տէր եւ անօրէն Մր. Կորտոն Պէնէդ, որ իրեն յատուկ զբօսանաւով մայրաքաղաքս եկած էր, երէկ առտու Վենետիկ ուղեւորեցաւ։ Մր. Պէնէդ մեկնելէ առաջ արժանացաւ Կայս. Մեծարանաց։

ԻԶՄԻՐԷ կ'գրեն թէ այս տարուան հունձքէն անցեալ Շբ. 20,500 կենդինար Սուլթանիյէ չամիչ տարուեր է հոն. ասոնց 19,500 կենդինարն՝ Եւրոպա տարուելու համար՝ ծախուեր է։ Անցեալ տարի այս միջոցին 8000 կենդինար տարուած եւ 5500ը ծախուած էր։ Նոր բերքէն ալ 222 բեռ թուզ տարուելով Լիվըրբուլի համար ծախուեր է 115-120.130-140 ղրուշի, ըստ տեսակին։ Աւչի օրն ալ նորէն 170 բեռ թուզ ժամաներ է։

ՊԷՐՈՒԹԻ թաղապետական անտուկին հաշիւները քննելու համար յանձնաժողով մը կազմուած էր։ Հօֆէզգոդ կ'ըսէ թէ յանձնաժողովոյ տեղեկագրին համաձայն, հարկ դատուեր է նոյն թաղապետութեան պաշտօնէից մէջ փոփոխութիւններ կատարել. ի մէջ այլոց Նախագահի պաշտօնը փոխանորդաբար յանձնուեր է վերաքննիչ ատեանի անդամ Ապտիւլգատէր Գապանի էֆ.ի։

ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ.— Այտընի Տէմիրճի գիւղաքաղաքին մէջ Ցակոբ անուն անձ մը դաշոյնով սպաններ է իր հայրը՝ Քէօթահեացի Ստեփանը։ Հայրասպանը ձերբակալուեր է։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ցորեններուն գինները բարձրացան։

ՕՃԱՌՆԵՐԸ.— Մաքսատուները, կ'ըսէ Մոնիդէօր, հրաման ստացան որ վնասակար նիւթ չպարունակող օճառներն յանձնուին վաճառականաց։ Մոնիդէօր այս առթիւ դիտել կուտայ թէ օճառին մէջ եթէ չատ ջուր խառնուի բնականաբար առողջութեան չի վնասեր, այլ հանրութեան չահուն, զի ժողովուրդը ջուրն օճառի գնով ծախու պիտի առնու։ Մոնիդէօր այս առթիւ Քաղաքապետութեան ուշադրութիւնը կ'հրաւիրէ։

ԱԶԴ.—Քալանթարեան վարժարանի ութերորդ տարեշրջանը կ'սկսի առաջիկայ սեպտեմբեր 1ին։ Գիշերօթիկ աշակերտ տալ փափագողք թող բարեհաճին դիմել առ Հիմնադիր Տնօրէնն նոյն վարժարանի ի Պրուսա։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Քալանթարեան Վարժարանի
Դ. ՔԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆՑ

Պրուսա, 3 Օգոստ. 97. 6—6

ՔՈՆԵԱՔԻ ՄԵԾ ՁՏԱՐԱՆ
Շ. Կ. ՊՈՂԱՆԱՔԻ
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ (ԵԳԻՊՏՈՍ)
Հիմնեալ 1884

Բարիզի քաղաքապետութեան քիմիական աշխատանոցը՝ տնօրէնութեամբ Բասւէօրի՝ վաւերացուցած է առողջապահական յատկութիւններն եւ ախորժելի համը։ Ի Լոնտոն պաշտօնական ցուցակներուն մէջ անցած է իբրեւ Զօտ Խողոզի Քոնեաք։ 1894ին Եգիպտոսի ազգ. արուեստահանդէսին մէջ ի ցոյց դրուած քոնեաքներէն միայն այս քոնեաք ոսկի չքանշան ստացաւ։

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ, Սերպիոյ եւ Ռումանիոյ.

2—50 ՑՐԻՏ ՑԷՐՔԷԼ

Պէօյիւք Թիճարէթ խան Պոլիս, թիւ 3

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, ըստ քաղաքակրթութեան (ըստ տարիքի), ծամողութեան, եւ աղէտ արտասանութեան երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ բժշկեցուցիչ դեղերու, եւ Նորահնար աջցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամհանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը հինգ Ջորպաճեանց դէմ)։

Դասընկերք յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 նոր բացուած Սրբաստեղի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւատարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժներու, ամեններ կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ի Հ. Գաբրիէլ Վ. Մէնէվիշեանէ

Երկու գեղեցիկ հատորներ, Ա. ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ, Բ. ԲՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ, մին 364, միւսն 344 մեծադիր էջերէ կազմուած, առաջին կարգի յաջողութեամբ յօրինուած հարիւրաւոր պատկերներով, մաքուր թղթի վրայ ընտիր տպագրութեամբ որ յատուկ է Վիեննայի Մխիթարեանց։ Մէն մի հատոր կազմուած՝ 4.25 ֆր.։—Մեծ խնամ տարուած է հայերէն բառերուն բաղդատութեան լատիներէն գիտնական բառերուն հետ։ Կրնան ծառայել ո՛չ միայն իբրեւ դասագիրք այլ եւ իրենց պարզ բացատրութեամբք իբրեւ չահեկան գիրք ընթերցանութեան։ 2—3

Տօքթ. Մ. Մաքսուտեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ գաւառներու մէջ բազմամեայ փորձառութիւն ստացած, այժմ վերահաստատուած է Գատըգիւղ Սագըզ Աղաճ Րուշէն փողոց։ Կ'դարմանէ մասնաւորապէս ներքին եւ ծննդաբանական հիւանդութիւններ. կ'կատարէ վիրաբուժական ամէն գործողութիւն։ Ի դիւրութիւն Պոլսեցնակ յաճախորդաց, կ'գտնուի ամէն Դշ. եւ Ուրբաթ Թումա-Գաբու Սըգափօն ճատտէսի Զարիֆեան դեղարանն։ Աղքատաց ձրի դարման Դշ. կէս օրէ վերջ իր տունն։ Իսկ Գշ. նոյն դեղարանը։ 19-40

ՄԻԼԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ
ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ
ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		24 08
Ամէնէն բարձր գին	»	24 09
Ամէնէն վար գին	»	24 06
Ռումէլիի երկաթ. գոց. ֆր.		114 37½
Ամէնէն բարձր գին		114 50
Ամէնէն վար գին		114 25

ԲԱՑՈՒՄ, 14 Օգոստոս

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		24 18
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.		115 25
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	15 —
Քօնտր ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 07
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շանմ է Վալ. Ա. Ո.		3 15
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 07
Թրամուէյ բաժնեթ.		687 20
» ժուիսանս		230 —
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		496 —
Տէրքօսի Ջուրի ընկ.	»	332 50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	463 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ութ օրուան Օ. Ո.			3 —
» մէկ ամսուան »		»	— —
Ռումէլ. երկ. ութ օրուան »		»	— —
» » մէկ ամսուան »		»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	ղրշ.	87 09
Անգլիական ոսկի	»	109 33
Բօլ էմբէրիալ	»	89 25
Քրիմիգ	»	51 08
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107 33
Ռուպլի Թղթադրամ Օ. Ո.		8 58

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		108 ⅞
Փարիզ 3 » ֆր.		23 11¼
Ֆիօրին մանուտ	»	10 96¼

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ
ԼՈՆՏՈՆ, 25 Օգոստ.

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Ա. Ա. Ո.		66 —
» » » Բ.	»	38 50
» » » Գ.	»	23 63
Դ.) բաց.	»	21 87
) գոց.	»	22 25
Փոխառութիւն Գասասպա Գ. Կ.		80 50
» Օսմ. 3½ %	»	99 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 75
Այտընի երկաթուղի	»	15 —
Եգիպտական Միացեալ	»	107 25
Անգլ. քօնսօլիտէ	»	112 25
Հելլենական 5 %	»	29 50
Մօնօբօլ հելլենական 4 %	»	32 50
Ռանթ » 4 %	»	24 50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888 Գ. Կ.		95 —
» նոր » 6 % 1892	»	95 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 32½
Դրամազեղչ	»	2 —

ՎԻԵՆՆԱ, 25 Օգոստ.

Փոխան. Փարիզի վրայ ֆիօր.		47 67
» Լոնտոնի վրայ	»	119 90
Ռումէլիի երկաթուղի	»	64 10
Օսմ. Ռէժի	»	158 50

ՓԱՐԻԶ, 25 Օգոստ.

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց. ֆր.		22 37
) գոց.	»	22 57
» » » Բ.	»	38 70
» » » Գ.	»	23 85
Օսմանիէ	»	410 —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	117 —
Բախօրիգէ	»	462 —
Մաքսատուն	»	484 —
Օսմ. Ռէժի	»	336 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	598 50
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	104 90
Քրէտի Լիօնէ	»	790 —
Պանք տը Բարի	»	868 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3289 —
Եգիպտական Իւնիֆիէ	»	— —
Իտալական Ռանթ	»	94 67
Սպանիական արտաքին	»	62 22
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 165
Դրամազեղչ	»	2 —

ՊԵՐԼԻՆ, 25 Օգոստ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		93 75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	116 10
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	89 70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 285

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ
ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
Հայերէն գրաբար լեզուի

260 հրահանգ.— 64 գրաբար հատուածք. դիւրաւսոյց եղանակներու օգուտին մասնակից ըլլալ գրաբարն եւ անոր լեզուական դժուարութիւններն անզգալի ըլլալ, ահա ինչ որ դիտած է գործոյս հեղինակն՝ այս ծանր աշխատութեան ձեռնարկելով։ Քերականութիւնս գործնական դրութեամբ մը կը սորվեցնէ Մասունք Բանին, Համաձայնութիւնը, քերականական ձեւերլ, քերթողական եւ տրամաբանական լուծում, ածանց եւ բարդ բառեր, հետադրութիւն, որոց կանոններու հիւսուածքն եւ դրուած յարմար հրահանգներ եւ գրաբար ընթերցումներ գնահատելի են։ Դասագրքիս պարունակած գրաբար հատուածներ կ'լրացնեն գրաբարէ աշխարհաբար թարգմանութեանց գրքի մը պէտքը։ Էջ 363 գին 7 դահեկան։ Կ.Պոլիս, Պալենց գրատուն եւ Հաճօբուլօ խան թիւ 24 վաճառատունը։ 10—1

Նոր հրատարակութիւն Պալենց գրատան

ՆԱԽԱՏԱՐԵՐՔ ԲՆԱԳԻՏԱԿԱՆ
ԵՒ ԲՆԱՊԱՏՄԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ
Միջին տարրականի Ա. տարի
Ա. ՄԱՍ. ԲՆԱՊԱՏՄԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ

Ուսումն. Խորհրդոյ նոր ծրագրին ոգւոյն համաձայն դասագիրքս Տարրական Նախակրթարանաց Միջին դասընթացքի Ա. տարիին պատրաստուած, Տարրական դասընթացքի համար նոյն անուամբ հրատարակուած դասագրքէն անմիջապէս յետոյ կուգայ, ճոխացեալ բազմաթիւ պատկերներով ու մաքուր տպագրութեամբ։ Փօլ Պէռի, Կասիմօն Պօնիգի, Կրիփօնի եւ այլ Փրանսացի ծանօթ մանկավարժական հեղինակութեանց հետեւողութեամբ յօրինած է Ենովք Թէյեան։ Գին 6 ղրուշ։ Տարրական դասընթացքի Բ. տարիին գինն է 5 ղրուշ։ 6—1

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷՆԻ ԽԱՍՍԱՐԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէյի Խասսայի Շահանէ իւչիւն պիր սէնէ միւտտէթլէ ալըննաճագ լահմ վէ միւթէֆէրրուաթըն միւնագասասընա պաշլանըլաճաղընտան թալիպ օլանլարըն Խազինէյի ճէլիլէյի միւշարիլէյհաեա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

11 աղուսթոս 313 2—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐԻՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՑՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կ'ըդնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գլխաւոր երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասին 20,000,000 Անգլ. Ոսկին հանցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ. Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կը. սենեականներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց.

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչեւ կէսօր կը գտնուի նախկին տեղն Սկիւտարի չուկան Մահքէմէ փողոց պարսիկ ծխավաճառին վերի յարկը՝ դէսօրէն վերջը Բերա Կալաթա-Սէրայի վարժարանին դիմաց թիւ 200 աբարթըմանն Ա. յարկ թիւ 3. Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբոյժն յանձն կ'առնու ատամնաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ դեղերով. Նոր դրութեամբ կը պատրաստէ ձերնի եւ դէմքի յարմար առանց կեռի, առանց զսպանակի և արմատներու վրայ առանց քիմքի, պտուտակաւոր արհեստական ամէն ձեւ ակռայ. Դիմողք պիտի ստանան գիներու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն. Գչ. խորհրդակցութիւնք ձրի. 29—53

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, շուղնչի նուրճ-ներաճ, շնչարգելութեան դէմ, ևն.

Այս թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ափփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, ևլն. Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով և արտաքսումը դիւրացնելով. Կոկորդի անհանգ խոխոտումներով գիշեր ցերեկ հազցող և հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանգստանան եւ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու. Այս անման դեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ.

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Սարրագլուխ, Ծաղրչութեան Հազը էֆ. բնակեալ Տօլմա-Պահչէ, թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ սատկ վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթա, Վոյվօտայի պահականոցին քով, թիւ 95-97, Պ. Էտ. Քաբրանալի անգլ. դեղավաճառատունը. Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամսէն կատարելապէս բժշկուեցայ. Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ. Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստրգր. ԷՍԱՖ ՀԱԳԳԸ

Ընդհ. Մթերանոց Էտմունտ Քարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վոյվօտա փողոց թ. 95-97 և կը գտնուի նաև բոլոր դեղարաններու և դեղավաճառաց քով.

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակարաններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիներով.

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գաբու, Անամիատիս խան, 12, 13, 14

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրբուլ և Արեւելեան միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Սռմէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Բէսդրիան	10500	Բըրմիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ծօրճիան	8000	Անդալուզիան	2500
Գոդոնիան	8000	Ալճաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Թալէրնիան	3700	Միկնօ	900
Վավօնիան	3700	Օրօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիապօն	800
Դալլիան	3500		

Թոմբինէզ, նաւ. Թրքբէլ յառաջիկայ Շբ. ամսոյս 9/21ին Լիվըրբուլ կ'երթայ Իզմիրի ճամբով.

Լէսպիըն, նաւ. Սըգտմբրս ամսոյս 15/27 ին Օտեսայէ գառնալով շուտով պիտի երթայ Լիվըրբուլ.

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ.

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա

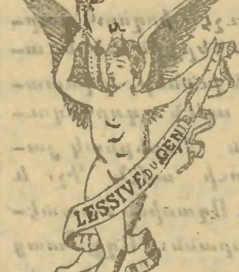

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ԵՒՆ. ԼՈՒԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ

ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ

ԾԱԽՔԻ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅԼՈՑ ՀԱԿԱՆԵԽՈՒՄ

ԱՐԳԵԼՈՐ. — ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ ԲՆԱՒ ՉԻ ՄԱՇԵՑՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ 100,000,000 ԿԻԼՕ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍՊԱՌՈՒՄ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԸ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԻՆ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՊԱՔԵԹԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Կը ծախուի ամէն տեղ և ի մասնաւորի՝

ՊՕԼՍՈՅ ԿՈՂՄԸ

Կ. Սուքէնեան՝ Կամուրջին գլուխը և Գատը գիւղ.

«Պին պիր Չէշմէ» Պահճէ Գաբու.

Դեղարան Գասապեան Պահճէ Գաբու.

» Ծաննի՝ Կամուրջին գլուխը.

Մահմուտ Փաշա Բիւրքճի խանի դիմաց թիւ 131 մաղի նէրկ ծախող Սլամ Սողանճեանի քով.

ԲԵՐԱՅԻ ԿՈՂՄԸ. — Պօն Մարշէ.

«Լըքօնօմիք» Սօսիէթէ Գօ-Օբէրաթիվ.

«Ալապալուսէօզ» Բերա Մեծ Փողոց թ. 311

Ընդհ. Ներկայացուցիչք Արեւելքի

Հ. ՏԻ Ա. ՍԷՔՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Թօհաֆճի խան, Սթամպօլ

L'ANCRE ԼԱՆՔՐԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄ. 1871Է՛Ն ՄԻՆՉԵՒ 93 ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԳՈՒՄ.

133 ՄԻԼԻՈՆԷՆ ԱՒԵԼԻ 206 ՄԻԼԻՈՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. եւ թագ. Ներքին խորհրդական, Նախագահ
» Ռօտոլֆ Հոեոս, փոխ-Նախագահ
» Փօգլէմ Հոեոս, կայս. եւ թագ. Ներքին խորհրդական
» Բօլօման Նաքօ » » » »
» Ալֆրուտ Բրօֆէ տ'Օսբէն
Թէօտոր Բանգէն
Ժան տը Վէնինկ - Ինկէնհայմ

Կառավարական Բօմիսէր

Պ. ԺԱՆ ՄՈՒՔ կայս. թագ. խորհրդական

Ընդհանուր Գործակալ, Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Սարաճօղլու, ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-Փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց.

ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի եռին. 2. Գարաքէօյի մօտ թիւ 120, Շիշլիի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց.

ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-Փաշա, Պապը Ալի Ճատտէսի թիւ 11.

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

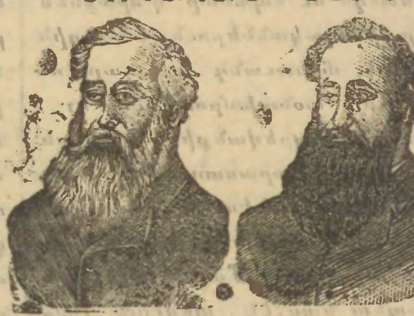

Նոր գիւտ մը, որ կ'բողկանայ արմատներու նիւթէ ու խոտերէ, մազերու գոյնը սեւի կամ շագանակագոյնի կ'վերածէ մնականին նման. Սպիտակ կամ կարմիր մազերը կ'վերածուին բաց շագանակագոյնի և կամ մութ սեւի. Փորձը ցոյց տուած է որ այս Ներկ ուրիշներէն գերազանց է և այնքան ինականին նման է որ մանրազննին գիտողն անգամ կ'խաբուի. Մազերուն անկումը կ'արգիլէ, թեփերը կ'վանէ ու մաքուր կ'պահէ մազերը. Գործածութեան եղանակը. — Գործածելէ առաջ սրուակն աղէկ մը շարժել յետոյ փոքր չափ մը պնակի մէջ դնել և սանտրով կամ խոզանակ մը թեթեւ մը թրջելով մազերուն լաւ մը քսել, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջել. մինչեւ չորնալը գլուխը բաց կենալ. Վաճառատեղին է Թուրքիոյ մէջ իր միակ գործակալին Էտմոն Գարուանայի. անգլ. ընդհ. մթերանոց՝ 95—97, Ղալաթիա, Եուքսէք-գալտըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանին մօտ.

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Նº 38, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (60)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԹՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

—Ռամօ գլխացած է. չենք կրնար իր գրասենեակը մտնել. Նստէ, իմ քովս կեցիր որչափ առիթով պիտի նեղ. Ի՞նչ նոր բան կայ բժշկութեան մէջ.

—Բայց, Տոքթոր, պատասխանեց Ռօպէր ժպտելով, կարծեմ թէ դուք շատ աւելի իրազեկ էք քան ես...

—Լուրջ բաներու համար, թերեւս այո, անոտի բաներու համար ոչ... Պատմէ տեսնեմ գպրոցին շաղակրատութիւնները... Միթէ այլեւս չէ՞ն շարունակեր հոն, միթէ այլեւս չե՞ն ծաղրեր ուսուցիչները։

—Ո՛հ, այո՛։

—Է ուրեմն, շարունակէ, ականջս քեզի է։

—Կ'ըսեն թէ Կազան ուսուցիչը, վիրահատական ծանր գործողութիւններ կատարելու համար, որոց մասնագիտութիւնն ունի, այժմ իր յաճախորդին մէկ տարուան եկամուտը կը պահանջէ իբրեւ վարձք։ Շատ կարեւոր գործակալութիւն մը ունի, որ իրեն տեղեկութիւն կը մատակարարէ հիւանդներուն հարստութեան վրայ, և մինչ անցեալ օր կնոջ մը ամուսինն, որոյ փորը ճեղքած և յոյժ ճարտարութեամբ նորէն կարած էր, կը պօռար կը կանչէր յայտարարելով թէ իր կարծածին չափ հարուստ չէր, Կազան կ'ըդհատէր է անոր խօսքն եւ խստիւ ըսեր է. «Պարոն, Ռիվօլի փողոցին մէջ ունիք տուն մը որ տարին այսքան կը բերէ, Նորմանտիոյ մէջ երկու ագարակ որք այսքան կը բերեն, և այսքան ալ արժէթուղթ... Մի՛ յուսաք թէ կը խաբէք զիս... Միւս, ձմօթահարս գլուխը խոնարհեցուցեր և պէտք եղածը վճարեր է։

—Դրամին նա կուտա՛յ երբ գործողութիւնը չյաջողի։

—Երբե՛ք. հիւանդը կը մեռնի, և Կազան առածն ետ չտար։

—Կը տեսնե՞ս, Ջաւակս, ասոնք նոր թզզեր են, ըստ Թալվանի. Մեր ժամանակին այդ կերպերը ծանօթ չէին։ Առեւտրական գիտութիւն կը ծախէին, այսօր բժշկական արուեստ կը ծախեն։ Կարեւորն է դրամ շահիլ, և այս տեսակէտով գոհ պիտի ըլլաս Ռամոյէ. լսեցի թէ վստահութեան պաշտօն մը պիտի յանձնէ քեզ... Սաքսոնիա պիտի ուղեւորես և վեց ամիս հոն պիտի մնաս. Այդպէս ժամանակ պիտի ունենաս դեր-ուսուցչութեան ճառդ պատրաստելու և իշխանավայել հատուցում մը պիտի ստանաս. Արհամարհելի պաշտօն մը չէ այս՝ ։

Թալվան կրնար երկար ատեն շարունակել իր խօսքն, առանց ընդմիջուելու, զի Ռոպէր այլեւս միտք չէր ընէր իրեն. Կասկարմիր կտրած, աչքերը խոնարհեցուցած էր, երբ թէ Տոքթորին ակնարկին հանդիպելէ սոսկալ կը վախնար, և խորին ուշադրութեամբ կը քննէր գորգին մէկ ծաղիկը. Քիչ մ'առաջ իրեն տրուած լուրը լեղին ազդեցուցած էր զինքը. Երկու ամսէ ի վեր, Սէն-Ժերմէնէ փողոցն երթալու համար, ամէն անգամ որ տունէն դուրս ելած էր, իւրովի ըսած էր. «Այսօր քաջութիւնս երկու ձեռքով պիտի բռնեմ և լրջօրէն պիտի խօսիմ վարպետիս հետ»։ Երիտասարդին համար վարպետին հետ լրջօրէն խօսիլը կը նշանակէր խոստովանիլ Ռամոյի թէ կը սիրէր Ատրիէնն և անոր հաւանութիւնը ձեռք բերել, որպէս զի իրեն կնութեան տայ զայն։

Տունէն կը մեկնէր իր տեւոյջ պատկառելի ակնարկին դէմ դնելու հաստատ որոշմամբ. Վերջապէս, ձեռնարկն այնքան դժուարի՞ն էր։ Ո՛չ ապաքէն մեծանուն մարդն իրեն հետ կը վարուէր իբրեւ իր զաւկին հետ։ Անշո՛ւշտ։ Կրնա՞ր տարակուսիլ անոր բարեացակամութեան վրայ։ Բնա՛ւ։ Ի՞նչ փոյթ սակայն. Ռամօ ոչ նուազ մեծանուն մարդն էր, և տասն եւ հինգ տարիէ ի վեր Ռոպէր ամէն օր կը տեսնէր զայն, բայց երբեք չէր կրցած վարժուիլ անոր առջեւ չդողալու. Ամէն անգամ որ իր ուսուցչին գրասենեակին դուռը կը բանար, մեր իր աշխատութեան սեղանին առջեւ նստած կը գտնէր զայն, թեթեւ անձկութիւն մը կ'ըզգար։ Ամէն անգամ որ անոր ուղղած մէկ հարցման պատասխանած էր, յուզում մը զգացած էր։ Ռամոյի վրայ կը տեսնէր գերազանց էակ մը որուն հետ, եթէ ոչ անկարելի, դժուարին էր ընտելանալ։ Կաթոգին կը սիրէր անոր աղջիկն և չէր համարձակեր կնութեան խնդրել զայն։

Մինչդեռ Թալվան կը խօսէր, Ռոպէր կը խորհէր. «Ինձ դրամ շահեցնելու պատրուակին տակ զիս վեց ամիս օտար երկիր ղրկելու այս քըմահաճոյքն ի՞նչ է արդեօք, երբ գիտէ որ ես բնաւ հոգ չեմ ըներ դրամ շահելու, և մրցման պատրաստուելու համար ինձ ազատ ժամանակ տալու նպատակն ի՞նչ է, երբ չանգիտանար թէ ես հոս հարկ եղած ժամանակն ունիմ. Անշուշտ միջադէպ մը պատահած է, որ ինձ անծանօթ է և որ իմ կացութիւնս պիտի փոխէ տանը մէջ. Ուսուցիչս կ'ուզէ հեռացնել զիս. Թերեւս հասկցած է որ կը սիրեմ իր աղջիկն. Ուրեմն չուզե՞ր ինձ տալ. Արդեօք ուրի՞շ մը ուզած էր զայն, և արդեօք խնդիրն ընդունո՞ւած էր։

Այս գաղափարին առջեւ, պաղ քրտինք մը պատեց իր ճակատը, ձեռքերը դողդղացին տենդահար, և ականջները դղնչեցին. Ամօթոյ զգացում մ'ընկճեց զինքը, մտածելով որ իր բարերարին աղջկան աչք տնկած էր, առանց ապահով ըլլալու թէ անոր հօր հաւանութեան պիտի արժանանար. Ինքզինք փափկանկատ զգացումէ զուրկ դատեց, և շատ դժբախտ համարեց. Սակայն եթէ Ատրիէն կը սիրէ՞ զիս, ըստ իւրովի. չէ՞նք կրնար յաղթել իր հօր ընդդիմութեան. Բայց բրածս չահեխ գիտութիւն մը կրնայ երեւիլ. Նա համբերատ պիտի ըլլայ և ես աղքատ եմ. Պիտի ամբաստանեն զիս թէ ընտանեկան մտերմութիւնը չարաչար գործածած եմ, այս փափուկ մատղաշ սրտին, այս պարզ ու ամբիծ մտքին տիրելու համար։

Իր ամօթխածութիւնը վերստացուեցաւ. Եւ սակայն կը շարունակէր յուսալ թէ Ատրիէն կը սիրէր զինքը. Դեռածի աղջկան վստահամիտ շնորհները, սիրալիր պատուասիրութիւնները կը յիշէր. Կարելի՞ բան էր երբեք որ ուրիշի մը ըլլար քան իր մանկութեան բարեկամին. Միտքն ապստամբեցաւ. բարկութիւնը կ'աւելնար սրտին խորը. Ինչո՞ւ համար պիտի զոհէր իր անձը. Ինչո՞ւ համար, մեկնելով, ազատ ասպարէզն ուրիշին պիտի թողուր. Դէմքը կասկարմիր կտրեցաւ, աչքերը վեր յառեցան համարձակ, գոց ըռունցքն ուժգնապէս զարկաւ ծունկին, և մոռնալով թէ ո՛ւր էր և որու հետ կը խօսէր, գոչեց.

—Ո՛չ, այդ բանը պիտի չըլլայ՛։

Ապշած մնաց երբ լսեց թէ Թալվան կը հարցնէր իրեն.

—Ի՞նչ բան պիտի չըլլայ՛։

Թարգմանեց Բ. Մ. ՊՕՋԱՃԵԱՆ (Շար.)